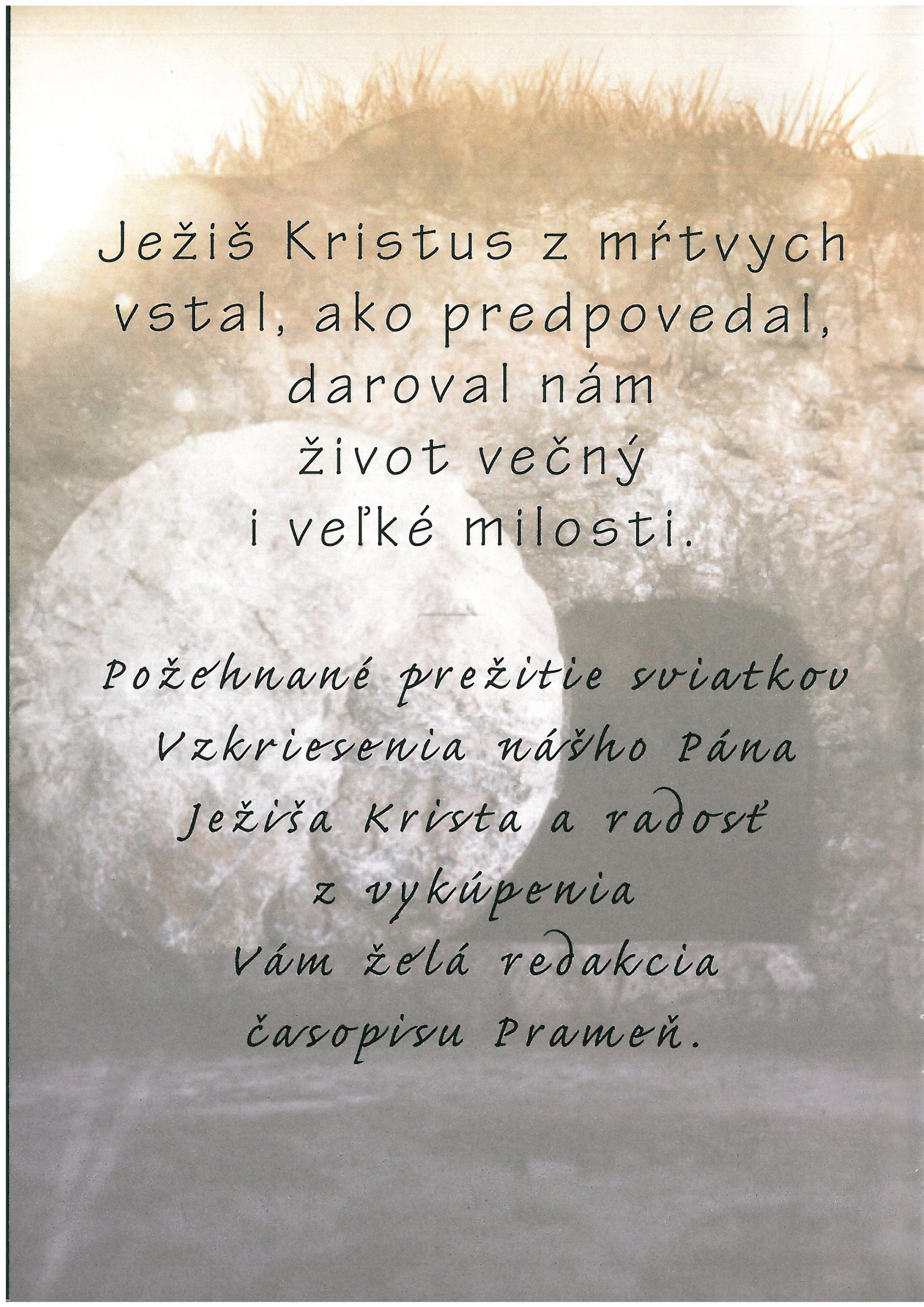

Pravceľ

Časopis gréckokatolíckych seminaristov • Ročník XXI • Číslo 2

Vzkriesenie ako výzva

Ježiš Kristus z mŕtvych
vstal, ako predpovedal,
daroval nám
život večný
i veľké milosti.

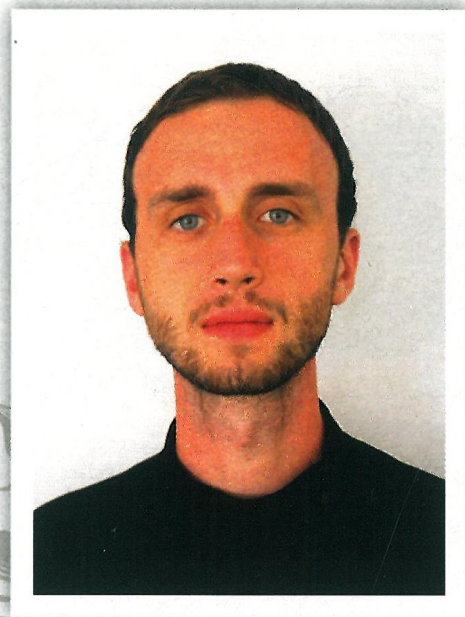
Požehnané prežitie sviatkov
Vzkriesenia nášho Pána
Ježiša Krísta a radosť
z vykúpenia
Vám želá redakcia
časopisu Prameň.

„Prečo hľadáte živého medzi mŕtvymi? Niet ho tu. Vstal z mŕtvych.“

(Lk 24, 5 – 6)

Toto je zvesť, ktorá po uvedomení si jej vážnosti, musí zatriať každým človekom. Napriek tomu, že Ježiš pripravoval svojich učeníkov na okamih svojho vzkriesenia, neboli schopní mu uveriť a spracovať to. Možno boli plní otázok a neistoty. Prežívali pocity strachu a veľkého vzrušenia. Po otrasení a samotných zjaveniach Ježiša Krista sa vynárala aj ďalšia otázka: „Čo ďalej?“ Je to otázka, na ktorú nám opäť dáva odpoveď sám vzkriesený Ježiš: „Tak je napísané, že Mesiáš bude trpieť a tretieho dňa vstane z mŕtvych a v jeho mene sa bude hlásať pokánie na odpustenie hriechov.“ (Lk 24, 46 – 47)

Toto je zvesť, ktorej sa chytili prvotní apoštoli a zanesli ju do najvzdialenejších kútov sveta. Toto je výzva, ktorá aj po toľkých rokoch čaká na naše prijatie a horlivé odovzdávanie ďalej. Apoštoli si uvedomovali, že ak by si zvesť o zmŕtvychvstaní nechali len pre seba, boli by veľkými sebcami a nekonali by v zhode s Božou vôľou. Keby nebolo ich, dnes by sme ani my nepoznali toho, ktorý je Pravda. Toto slovo sa musí šíriť po celom svete, pretože Boh miluje každého človeka a záleží mu na všetkých ľuďoch. Hoci už apoštoli nie sú na tomto svete a nemôžu fyzicky šíriť Božie slovo, sme tu my. My, do ktorých Boh vkladá nádej odovzdávania pokladu viery. Po prijatí tejto zvesti sa všetci stávame misionármi a šíriteľmi Božieho slova. Apoštoli nám na to zanechali excellentné prostriedky: Cirkev, Tradíciu a Svä-

té Písmo. Sú to prostriedky, v ktorých sa nachádza sám Boh a len on sám je život. Vidíme, ako zúfalo dnešný svet potrebuje Boha, preto nebuďme len pasívnymi prijímateľmi akejsi „Božej mágie“, ale skutočnými svedkami Ježišovho vzkriesenia a aktívnymi šíriteľmi evanjelia, hoci sa stretneme i s nepriatím či opovrhnutím.

Nasledujúce riadky budú hovoriť o výzve ohlasovať vzkrieseného Ježiša Krista. Čítajme ich preto s veľkým záujmom, aby aj vďaka nám mohol Boh konať veľké veci.

Ján Slobodník

**Ján Slobodník
duktor**

KRÁTKE SPR Z NÁŠHO DO

Dňa 2. februára sa uskutočnila metropolitná púť zasvätených osôb v Prešove spojená so slávnostným otvorením procesu blahorečenia otca Ivana Jána Mastiliaka CSsR.

Koncert skupiny Anastasis, ktorý sa uskutočnil dňa 14. februára, rozprúdil srdcia mnohým veriacim dediny Bukovce. Nová zostava skupiny aj takouto formou hlásala evanjelium. Odpoveď na otázku: Chceš zmeniť svoj život?, dalo približne dvesto zúčastnených veriacich z Bukoviec a okolitých dedín.

2

Tak ako každý rok v čase pôstu, tak aj tento rok sme 20. februára na sviatok Teodora Tíróna v našej kaplnke svätili kolivu, ako posilu vo veľkom pôste.

Otec rektor spolu s bratmi bohoslovcami 28. februára navštívili Badín, aby sa mohli zúčastniť na konferencii o pastorácii mládeže na tému Evanjelizácia a formácia mladých na Slovensku. Celé podujatie sa konalo v kňazskom seminári sv. Františka Xaverského.

ÁVY OMOVA

Víkend 20.-22. februára bol pre nás duchovnou posilou, ktorú prinieslo hnutie Fokoláre. Veľmi pekne nám priblížili život Chiary, zakladateľky tohto hnutia. Rovnako nám vniesli do našich životov duchovnú posilu. Celý tento víkend sa o nás starali o. Cyril Jančíšin a o. Rastislav Ščerba.

Deň 6. marec sa stal štartovacou čiarou „Križových ciest“ v prevedení bratov zo skupiny Anastasis a ďalších bratov, ktorí umelecky stvárnili utrpenie Ježiša Krista. Celé toto Božie dielo začalo na Sídlišku III a pokračovalo ďalej vo farnostiach mesta Prešov, či mimo neho.

3

Vsobotu 7.marca sme v našej kaplnke slávili celonočné bdenie pozostávajúce z večierne a utierne. Do križupoklonnej nedele sme tak vstúpili s modlitbou na perách. Na konci utierne špirituál o. Marko Durlák slávnostne vystavil Svätý Kríž k úcte, ktorý si špeciálnym spôsobom uctieваме celý týždeň.

Dňa 24. marca prijali naši bratia štvrtáci nižšie svätenia-postríženije. Slávnosť sa konala v Katedrále sv. Jána Krstiteľa. Hlavným služiteľom bol vladyka Ján Babjak SJ.

VZKRISENIE

ako výzva

4

V týchto dňoch zaznievajú v našich chrámoch veľkonočné spevy, ľudia sa navzájom pozdravujú krásnym pozdravom Christos voskrese, ktorý nám neustále pripomína veľkú lásku milujúceho Boha Otca. On posielal svojho Syna, aby navrátil to, čo sme hriechom stratili. Prv než sme došli k týmto svätým dňom, bolo potrebné prejsť obdobím prípravy, uvedomenia si svojich slabých, ale aj dobrých vlastností. Uvedomovali sme si aj udalosti, ktoré sme v blízkej minulosti prežívali a ktoré sa nás ako veriacich ľudí bytostne dotýkali. Zhodnocovali sme svoje postoje, slová – jedným slovom naše skutky. Určite to neboli ľahké chvíle, v ktorých sa odohral ne jeden zložitý a dôležitý zápas.

„Kým je veriaci človek, ak nie biednym ateistom, ktorú každého dňa sa usiluje, aby nanovo začal veriť.“
arcibiskup Bruno Forte

Tu mi prichádzajú na um slová, ktoré povedal arcibiskup Bruno Forte: „Kým je veriaci človek, ak nie biednym ateistom, ktorý každého dňa sa usiluje, aby nanovo začal veriť.“ Naše dennodenné úsilie o vieru

potrebuje obrátenie v našom myslení, ktoré sa neraz vzdiaľuje od Božieho. Je potrebné, aby sme dovolili Bohu byť Bohom v našom živote. Pozrime si len situácie okolo nás. Správy o samovraždách mladých ľudí, ktorí stratili zmysel života. Zlá ekonomická situácia, rozpad rodín, vojnové konflikty vo svete, prenasledovanie kresťanov, rastúci počet migrantov prichádzajúcich do Európy a pod. To všetko vedie k pesimizmu len preto, že sme Boha odsunuli kdesi nabok, aj keď – ako som vyššie spomenul – v určitých obdobiach si na neho spomenieme tak “po svojom”. Nedovolíme mu meniť svoje náboženské schémy, zvlášť tie, ktoré už máme zaklasifikované v mnoho-ročnej tradícii.

Udalosť Veľkonočných sviatkov ukazuje, že Bohu na nás veľmi záleží. Ved’ aj napriek našim neraz aj vedomým pádom, postojom, nezaujmom, Boh sa v Ježišovi stáva človekom. To znamená, že chce byť Bohom, ktorý žije v našich ľudských slovách, gestách, pohľadoch, úsmevoch a pod. Chce byť vnímaný ľudsky a nie v nejakých definíciách vykonštruovaných v našich myšliach. Mnohí neveria v Boha len preto, že Jeho obraz, ktorý nosia v sebe alebo ho videli v iných, je tak neľudský, že vedie až k nevere. Tí, ktorí hľadajú Boha, nehľadajú ho

v kameňoch, knihách, posluchárňach a diskusiach, oni ho hľadajú najprv v človeku. Hľadajú Boha, o ktorom počuli, že sa stal človekom. Chcú sa presvedčiť, že žije v ľudských príbytkoch, v každom z nás bez rozdielu, že má srdce slobodné od ľudských názorov či noriem, že cíti spolu s trpiacimi. Obracajú sa vtedy, keď ho stretávajú živého v ľuďoch podobne ako obyvatelia Lyddy a Joppe.

Boh túži po človekovi a hľadá každého bez rozdielu. Začal od miesta, ktoré je príliš neľudské - od maštale v Betleheme. Je Bohom ľudí, ktorí žijú na pokraji, nie preto žeby pohrdal žijúcimi v „centre“, ale preto, že bol vytla-

čený na okraj – perifériu, kde bývajú jednoduchí, opustení ľudia, podobne ako ovce, ktoré nemajú pastiera. Tam je skutočné centrum.

V evanjeliách stretáme Ježiša, ktorý nie z vlastnej vôle žije v neustálom konflikte s osobami, skupinami, inštitúciami, elitami spoločnosti – ako sú svätyňa a jej kňazi, sudcovia, strážcovia zákona a farizeji, authority morálne i intelektuálne. Nie je to podobné aj dnešnému životu? Ved' koľko bolo krikú, keď sme prežívali rok zasvätený kňazom, rodinám, keď sa bránia základné práva veriaceho človeka? Žijeme vo svete, v ktorom už nielen – ako tvrdí J. Neuner – existuje obdiv hriechu,

ale čosi viac: existuje akási solidarita s centrom hriechu. Dnešný svet sa hriechom zabáva, spieva o hriechu a chváli sa hriechom. Biblia takých ľudí nazýva ľuďmi, ktorí „majú tvrdú hlavu a zatvrdené srdce“ (Ez 2,4).

Taká situácia nezostáva bez vplyvu na cirkevné spoločenstva, na duchovné centrá a na kresťanské rodiny. Môže to spôsobiť tichý súhlas, uspatie svedomia. Môžeme zaspáť pod narkózou a už sa neprebudiť. Podobne ako Ananiáš a Safira zo Svätého písma. Riskujeme, že keď budeme dennodenne prechádzať „prah svätyne“, zaujatý našimi modlitbami, nezbadáme ležiaceho biedneho človeka, v ktorom chce Boh zjaviť svoju moc.

Na horizonte sa ukazuje nový začiatok, podobne ako sa to stalo aj v živote Petra. Po stretnutí so Zmŕtvychvstalým nad Galilejským jazerom sa z neho stáva zrelý apoštol a služobník Ježiša Krista, pripravený natiahnuť ruky, aby ho iný prepásal a viedol... Dar Vzkriesenia je výzvou aj pre nás. Nasledujme Vzkrieseného, prijmime ho do svojho života, nech žije v nás. Naša viera v Neho a Jeho prítomnosť je tou Veľkonočnou výzvou, aby sme vykročili cestami Ducha. Náš Boh je Bohom večného exodu. Nedajme si zabiť dar, ktorý sme dostali. Je potrebný živý vzťah so Slovom a poslušnosť Duchu. Viera v Boha je dynamická. „Svedectvo viery“, tak ako to povedal arcibiskup Bruno Forte, „je neustálym prechodom od nevery

k viere, je otváraním sa na Ducha, ktorý evanjelizuje naše neraz ateistické zmýšľanie.“

Keď apoštoli po Ježišovom nanebovstúpení uprene hľadeli k nebu, dvaja mužovia v bielom odeve im pripomínajú, že sa majú vrátiť na zem (porov. Sk 1,11). Toto napomenutie anjelov sa dotýka aj každého z nás. Aj my sa potrebujeme vrátiť do svojho každodenného života, kde je skrytá Kristova prítomnosť v našom svete. Cirkev nás tiež pozýva mať pohľad upriamený tu na zem. Ježiš vstal zmŕtvych nie v nebi, ale tu na zemi. Prvé stopy Zmŕtvychvstalého sú tu na zemi, po ktorej dennodenne kráčame. Prvé hľadanie ho v prázdnom hrobe, prvé objatie ho, prvý rozhovor s ním na ceste až do večera, prvé počúvanie jeho reči až do horenia srdca sa má uskutočniť tu na zemi a nie v nebi. Na tej zemi, ktorá je presiaknutá jeho krvou.

Ježiš, ktorý vyšiel z hrobu nám pripomína, že svet je hrobom, v ktorom sa má uskutočniť Jeho zmŕtvychvstanie. To ja som tým hrobom, v ktorom Ježiš čaká na moje zmŕtvychvstanie, ako kedysi čakal na zmŕtvychvstanie zapierajúceho sa Petra. Ono sa môže uskutočniť len v Ňom a mocou Ducha Päťdesiatnice, ktorého nám denne posieľa Otec. Je to výzva Vzkriesenia, neprejdime mimo nej, ale prijmime ju.

o. Miroslav Dancák, rektor

ANASTASIS

...nový začiatok

V minulom roku prežívala bohoslovecká gospelová skupina Anastasis dvadsiate výročie svojho vzniku. Oslávila ho koncertom, na ktorom sa predstavili viaceré formácie, ktoré kedysi tvorili skupinu. Skupina Anastasis funguje pod záštitou Gréckokatolíckeho kňazského seminára blahoslaveného Pavla Petra Gojdiča a Gréckokatolíckej teologickej fakulty v Prešove.

V súčasnosti sa v seminári sformovala nová, v poradí už piata, generácia chlapcov, ktorí chcú aj týmto spôsobom reprezentovať Gréckokatolícku cirkev a hlavne svedčiť o Ježišovi Kristovi, ktorý im dal milosť a dary, aby mohli pôsobiť v tejto skupine. Skupinu tvorí sedem chlapcov - šesť bohoslovcov a jeden laik, keďže v seminári momentálne žiaden chlapec neovláda hru na bicie. Z chlapcov seminaristov v skupine pôsobia: Michal Vasil' (spev, gitara), Miroslav Hamarčák (spev), Mário Csérep (basová gitara), Patrik Priputen (klávesy), Ján Jakubov (husle), Miroslav Chorendžák (elektrická gitara, spev), Michal Tiňo (bicie, spev). Skupina sa na svojich skúškach stretáva na pôde Gréckokatolíckej teologickej fakulty v pivničných priestoroch.

Táto formácia odštartovala svoju púť v seminári na sviatok svätého Mikuláša, kedy vystupovala v rám-

ci Mikulášskeho večierka, ktorý sa v seminári každoročne koná. Zaujímavosťou je, že skupina chlapcov, ktorá sa začala formovať v roku 1994, taktiež prvýkrát vystúpila práve na Mikulášskom večierku.

Členovia súčasnej generácie skupiny svoj prvý koncert odohrali v dedinke Bukovce v okrese Stropkov na podnet ľudí, ktorí skupinu spoznali práve na výročnom koncerte a túžili zažiť stretnutie s Kristom touto formou v domácom prostredí. Zmyslom skupiny je teda ísť a ohlasovať Božie slovo prostredníctvom hudby, ukázať, že v dnešnom svete sa dá zabaviť a povzbudiť nielen alkoholom v spoločnosti, kde sa Boh odsúva na posledné miesto, ale práve ohlasovaním živého Krista, radostnej zvesti.

Okrem koncertov v rôznych farnostiach chlapci hrajú pri rôznych príležitostiach a reprezentujú tak seminár, fakultu a vlastne celú Gréckokatolícku cirkev na Sloven-

sku. Najnovším projektom skupiny sú krížové cesty, s ktorými sa chlapci v pôstnom období predstavili nielen po viacerých farnostiach v rámci Prešova, ale aj vo vzdialenejších mestách ako Svidník a Trebišov. Špecifikom týchto krížových ciest je, že okrem hudobnej zložky obsahujú aj výjavy jednotlivých zastavení prostredníctvom tieňa, teda tieňovým divadlom.

Chlapcom pri realizácii pomohli viacerí bohoslovci, ktorí nepôsobia v kapele, ale vžili sa tak na krátke obdobie do rolí hercov. Nezvyčajným na celom predstavení, že sa začína stvorením sveta a končí samotnou krížovou cestou a ukrižovaním nášho Spasiteľa. V úplnom závere zaznieva výzva nechať sa premeniť samotným Kristom. Celé predstavenie je sprevádzané krásnymi zamysleniami z pohľadu svätého apoštola Petra, ktorý tesne pred krížovou cestou zradil Krista, ale neostal len

v oplakávaní svojho hriechu, ale vstal a kráča po Ježišovom zmŕtvychvstaní ako hlava našej Cirkvi ďalej. Zamyslenia opisujú Petrov pohľad na jednotlivé zastavenia, ktoré hoci sám neprežil, ale kráča s Kristom tri roky počas jeho verejného účinkovania. Predstavenie vrcholí už spomínanou výzvou srdca, ktorá poukazuje na zmysel Kristovho utrpenia a nabáda k tomu, že máme, rovnako ako apoštol Peter, vstať zo svojho hriechu spolu s Kristom a neostať ležať v zúfalstve, beznádeji

a smútku z vlastného neúspechu. Tak ako svätý Peter, aj my máme prijať Krista do svojho života, aby sme mohli zažiť jeho odpustenie a lásku a nebáli sa nechať ním viesť, pretože on nám stále pomôže vstať z našich pádov na našej krížovej ceste.

Celá výzva je symbolicky znázornená v akte, pri ktorom domáci pastier, teda kňaz, si zapáli sviecu plameňom z horiaceho srdca, ktoré je symbolom Kristovho srdca, a tak ako apoštol Peter, prechádza pomedzi svojich farníkov, ktorí nielen výzvu prijímajú, ale môžu ju vlastným svedectvom ponúknuť aj ďalej. Táto symbolika smeruje k uvedomeniu si potreby premeny nášho ľudského zmýšľania, pretože Boh zo svojej nekonečnej dobroty a lásky zvíťazil nad smrťou a nad našimi hriechmi.

Krížová cesta je zakončená piesňou, v refréne ktorej sa spieva: „Premieňaj srdcia nám, utvor v nás svoj chrám.“ Veriaci tak po prijatí výzvy

stojac s horiacou sviecou a spievajúc pieseň, prosia Boha, aby už viac nežili podľa svojich plánov, ale podľa toho Božieho, pretože on za nás dal svojho Syna, ktorý na kríži umiera, preto, aby zvíťazil nad smrťou a nám daroval život. Je potrebné dodať, že celá krížová cesta je veľkým Božím dielom. Dielom, ktorým sa Boh prihovára ľuďom prostredníctvom skupiny Anastasis, čo v gréčtine vzkriesenie.

Čo dodať na záver? Len to, že ak sa necháme vo svojom živote viesť Ježišom Kristom, všetky naše trápenia, problémy, či krízy nezmiznú, stále budú, ale budeme ich prijímať s Božím pokojom a radosťou v srdci, pretože náš Boh je ten, ktorý nás nenecháva napospas smrti, ale on sám za nás dáva život. Je to on, ktorý už dvadsať rokov vedie túto kapelu a môže premeniť aj tvoj život, ak mu ho dáš.

Michal Vasil', 3. ročník

POŽIARNY PLÁN

„Zapálme svet ohňom lásky.“ Takto spieva skupina Anastasis v jednej zo svojich prvých skladieb. Na nasledujúcich stranách vám prinášame krátke svedectvá tohtoročných absolventov, ktorí svojím nadšením, radosťou a láskou ku Kristovi túžia zapáliť svet ohňom lásky - Kristom.

Vždy si ma vyslyšal, keď som ťa vzýval, a rozmnožil si vo mne odvahu.“ (Ž 138, 3)

Čo pre Teba znamená seminárne spoločenstvo?

V živote človeka sú rôzne spoločenstvá. To seminárne je zvlášť špecifické. Je tu okruh ľudí, ktorí sa vzájomne formujú a cieľom tejto

formácie je vzťah s Bohom. Spoločenstvo bratov slúži na vzájomné povzbudenie, podržanie i potešenie v ťažkých chvíľach či rozhodnutiach, ale aj na napomenutie. Je zrkadlom vzťahu s Bohom. Avšak zmysel spoločenstva je len vtedy, ak ty sám sa necháš formovať.

10

„V Teba, Pane, sme dúfali, nebudeme zahanbení naveky.“

(Ž 71, 1)

Čo považuješ za najdôležitejšie v kňazskej službe?

Nazdávam sa, že jednou z dôležitých vecí je nezmaľomyseľnosť. Je potrebné robiť práve to, čo môžem, s tým, čo teraz mám. Ideály nás majú tiahnuť, pre nebo však dozrievame postupne a po celý život. No a správne rozhodnutia sa hľadajú a nachádzajú v modlitbe.

Čo, okrem seminára, vplývalo na tvoj formačný rast?

Služba (napr. vedenie skupiniek). Zistil som, že keď odovzdávam vieru ďalším (svedectvom, rozhovorom, prednáškou), až vtedy objavujem vzácnosť toho, čo som dostal. V službe blížnym som poznával aj svoje nedostatky a zároveň som sa duchovne upevňoval. Tu sa poklad prenáša v „krehkých nádobách“ – a predsa to funguje.

„Láskou odvekou som ťa miloval, preto som ti zachoval priazeň.“ (Jer 31, 3)

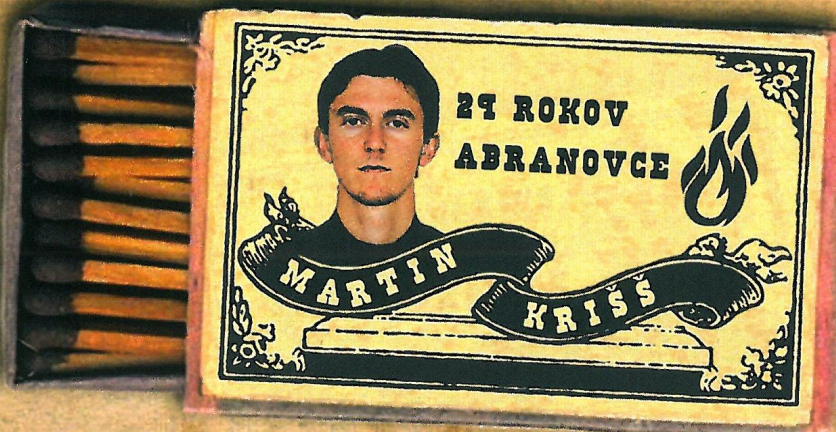
Aký je tvoj najväčší duchovný zážitok zažitý počas seminárnej formácie?

Najkrajšími a najväčšími duchovnými zážitkami boli pre mňa chvíle osobnej

modlitby. Boli to nádherné stretnutia s milovanou osobou a naplňali srdce. Najkrajšie boli tie, v ktorých ku mne Boh prehováral, ako ma má rád, že som pre neho veľmi vzácny, že ma utvoril takého, akého ma chcel mať. Miluje ma takého, aký som, že má so mnou plán, stále je pri mne. Neustále ma sprevádza, naplňa moje srdce milosťou. Chráni ma na každom kroku, jeho oči hľadajú na mňa v každej chvíli a dáva mi istotu, že ma nikdy neopustí.

Ak by si sa mal vrátiť do seminára už ako predstavený a mohol by si si vybrať úlohu v ňom, aká by to bola a prečo?

Keby som si mal vybrať, chcel by som byť špirituálom v kňazskom seminári. Je to veľmi zodpovedná úloha slúžiť svojim zverencom ako muž modlitby, byť im vždy nablízku, zdieľať s nimi ich boje, pády, ale i chvíle radosti, na ich duchovnej ceste sprevádzať ich múdrosťou, trpezlivosťou a pomocou v napredovaní v osobnom vzťahu s Bohom, ktorý je zdrojom šťastného života. Ako budúci kňaz by som chcel byť prostredníkom, cez ktorého môže Boh volať ľudí, aby zápasili o spásu a o večnosť.

„Kto nemiluje, nepoznal Boha, lebo Boh je láska.“

(1 Jn 4, 8)

Ktorá modlitba, po sv. liturgii, bola pre teba najobľúbenejšou, z ktorej si počas svojho 6-ročného pôsobenia čerpal?

Jednou z najobľúbenejších modlitieb je pre mňa večiereň. Vždy ma povzbudzuje krása a hĺbka textov. Z nich čerpám myšlienky, s ktorými potom zaspávam a s nimi vstupujem do nového dňa. Večiereň nie je monotónna, ale každý deň je iná, v nej sa ku mne prihovára Boh, v nej cirkevní otcovia vysvetľujú pravdy viery, v nej mi svätí odkrývajú svoje svedectvá. Cez túto modlitbu sa radujem zo svätými, skúmam pravdu, spievam s anjelmi, pripájam sa k modlitbe otcov, plačiem nad svojimi hriechmi, prežívam radosť z odpustenia...

Kde, okrem kaplnky, si trávil najviac svojho voľného času?

Neviem síce kde všade, ale viem s kým. S dobrými priateľmi.

*„Celý život chcem chváliť
Pána, svojmu Bohu spievať,
kým len budem žiť.“*

(Ž 146,2)

Aký je tvoj najväčší duchovný zážitok zažitý počas seminárnej formácie?

Nie som človekom, ktorého by sa akosi neskutočne dotýkali stretnutia s veľký-

mi duchovnými osobnosťami. Preto, ak hovoríme o najintenzívnejšom duchovnom zážitku, boli to chvíle, kedy som sa v čase krízy zdôveril niektorému bratovi so svojím problémom a z času na čas prišla odpoveď: „Podme sa za to modliť, podme chváliť a prosiť Pána“. Toto je môj najväčší zážitok, keď som cítil, že môj brat a v ňom celá Cirkev stojí za mnou.

Čo považuješ za najdôležitejšie v kňazskej službe?

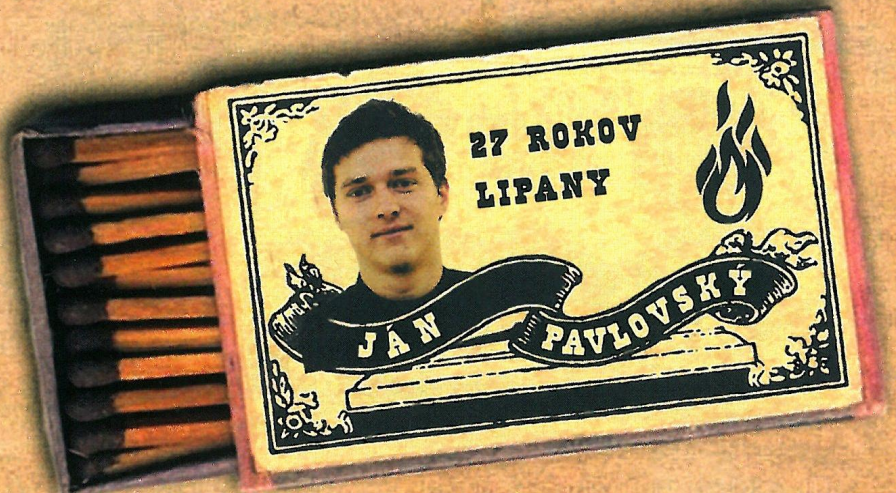
Rovnakú otázku som dostal od učiteľa na strednej, keď sa dozvedel o mojom rozhodnutí ísť do seminára. Moja odpoveď sa odvtedy nezmenila. V dnešnej uponáhľanej dobe je podľa mňa najdôležitejšia ochota obetovať svoj čas pre konkrétneho človeka. Naozaj mať odvahu doslova si nechať „ukradnúť“ zo svoj-

12 • ho času a byť tu pre toho druhého.

„Preto sa namáhame a zápasíme, lebo máme nádej v živého Boha, ktorý je spásiteľom všetkých ľudí, najmä veriacich.“ (1 Tim 4, 10)

Čo pre teba znamená seminárne spoločenstvo?

Je to partia mužov, ktorí sa učia byť Kristovými učeníkmi a sebe bratmi. Tu

spolu prežívame svoje radosti i starosti, úspechy i pády a navzájom si pomáhame kráčať za Kristom.

Čo považuješ v kňazstve za najdôležitejšie?

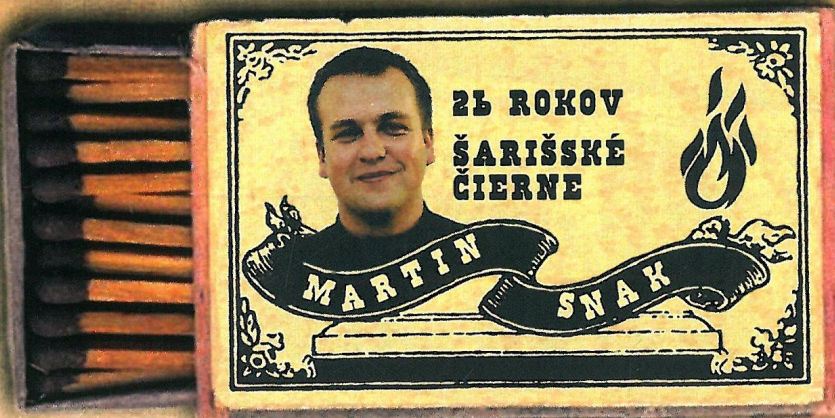
Kňaz musí byť ozajstným pastierom a nie obyčajným nádenníkom. Ježiš miluje ľudí a aj skrze kňaza im chce svoju lásku sprostredkovať. Kňaz, ako tlmočník Božieho hlasu, by mal najprv Boží hlas veľmi dobre poznať a potom za ním viesť aj zverený ľud.

„Lebo slovo kríža je bláznovstvom pre tých, čo idú do záhuby, ale pre tých, čo sú na ceste spásy, teda pre nás, je Božou mocou.“

(1 Kor 1, 18)

Ako si predstavuješ, už ako kňaz, svoju budúcu pastoráciu?

Moja pastorácia sa bude odvíjať od farnosti, do ktorej ma otec arcibiskup Ján pošle. Viem si predstaviť prácu s deťmi na strestkách, napr. pod záštitou eRka, usiloval by som sa vyplňať mládeži voľný čas výletmi, a tak vytvárať živé spoločenstvo. Ale za rovnako dôležité považujem aj priblížiť sa manželským párom na manželských večeroch a tiež čas strávený v spoločných modlitbách s ostatnými ľuďmi na stretnutiach pri Božom slove. Ale v prvom rade na mojom budúcom pôsobisku túžim pracovať na Božom kráľovstve. Pretože Božie slovo hovorí: „Hľadajte najprv Božie kráľovstvo a toto všetko dostanete navyše“ (Mt 6, 33).

„Pre slabých som sa stal slabým, aby som získal slabých. Pre všetkých som sa stal všetkým, aby som zachránil aspoň niektorých. A všetko robím pre evanjelium, aby som mal na ňom podiel.“

(1 Kor 9, 22 - 23)

Čo, okrem seminára, vplývalo na tvoj formačný rast?

Seminár bol vo veľkej miere mojím životným priestorom, ale celou mojou cestu formácie ma sprevádzala aj moja nastávajúca manželka, ktorá bola pre mňa veľkou oporou nielen v duchovnom prežívaní formácie, ale stále mi vedela ponúknuť aj iný pohľad „zvonku“, z prežívania každodennej reality ľudí mimo seminára. Pre mňa je dôležité vedieť, čím žijú ľudia, ku ktorým ma raz Pán pošle prostredníctvom otca arcibiskupa. Takisto, aj keď možno skrytým, ale veľmi účinným spôsobom, ma sprevádzali moji rodičia vo svojich modlitbách a záujmom o moje ťažkosti či radosti.

Čo by si odkázal svojim mladším spolubratom?

Odkázal by som im, že zo seminára nemajú vyjsť ako „dokonalí“ ľudia. Preto čas strávený v seminári je časom ťažkostí, pádov, dozrievania, možno chvíľami vzbury, ale aj radosti zo spoločenstva s bratmi a z Božej blízkosti. To všetko slúži k jednej dôležitej veci, k poznaniu samého seba. S takýmto poznaním sa budeme môcť raz v službe stať všetkým pre všetkých, aby sme zachránili aspoň niektorých.

„Či zabudne žena na svoje nemlúvňa a nemá zľutovania nad plodom svojho lona? I keby ona zabudla, ja nezaбудnem na teba.“ (Iz 49, 15)

Aký je tvoj najkrajší zážitok zo seminára?

Bola to veľmi jednoduchá a obyčajná situácia – futbalový zápas. Keď som sa pozrel na svojich spolu-

hráčov – spolužiakov, kamarátov, videl som v tom krásny obraz Cirkvi. V Cirkvi, tak aj ako v tomto zápase, máme každý iné postavenie (útočník, stredopoliar, obranca, brankár), ale každý robí to, čo vie najlepšie. A čo je dôležité, všetci máme jeden spoločný cieľ, a tým je víťazstvo – nebeské kráľovstvo.

Čo je podľa teba v kňazskej formácii najdôležitejšie?

Čo je najpodstatnejšie? Odpoveď je podľa mňa ukrytá v otázke, v slove formácia, a formovať znamená meniť. Preto je dôležitá ochota, s ktorou tu je potrebné prísť alebo si ju tu v seminári osvojiť. Je to ochota nechať Krista, aby skrze druhých menil môj život; moje, aj keď si to často nechcem priznať, skreslené názory a pohľady.

14

„Stačí ti moja milosť, lebo sila sa dokonale prejavuje v slabosti.“ (2 Kor 12, 9)

Aká modlitba, po sv. liturgii, bola pre teba tou najobľúbenejšou, z ktorej si počas svojho 6-ročného pôsobenia čerpal?

Mojou najobľúbenejšou modlitbou počas for-

mácie v kňazskom seminári bola Eucharistická adorácia, pri ktorej som sa mohol otvorene rozprávať s Ježišom v rôznych obdobiach. Či už to bol čas radosti, alebo keď som prežíval ťažkosti.

Kto je tvojím duchovným vzorom?

Duchovným vzorom je pre mňa každý človek, či už nejaký svätec alebo aj jednoduchý a úprimný človek. Ak vidím, že je v človekovi prítomná Božia láska, je pre mňa samého veľkým povzbudením, aby som budoval ešte hlbší vzťah s Ježišom Kristom.

„Pane, a ku komu by sme išli?
Ty máš slová večného života.
A my sme uverili a spoznali,
že ty si Boží Svätý.“

(Jn 6, 68 – 69)

Ako vníma tvoje povolanie tvoja snúbenica?

Myslím a vnímam, že popri tom mojom, našla ona svoje. Odpoveď na túto otázku najviac vystihuje situácia, v ktorej som spoznal, že je pre mňa tá pravá. Hneď na začiatku nášho vzťahu mi bola ponúknutá možnosť stráviť pastoračný ročník v Taliansku. Nebolo to pre mňa jednoduché rozhodnutie odísť preč sám na celý rok. No veľmi ma v tom podporovala: „Podľa mňa by si mal ísť, počúvni Boha a jeho vôľu.“ Počkala na mňa, aby sme teraz mohli spolu naplňať svoje povolania.

Čo, okrem seminára, vplývalo na tvoj formačný rast?

Určite v prvom rade moja rodina, ktorá mi dala ten správny základ a stále mi bola oporou. Potom to bola moja farnosť Klokočov, kde sa pri nohách Presvätej Bohorodičky budovalo a lámalo moje povolanie, ale aj kňazi a všetci farníci, no najmä moji priatelia. Nemôžem tiež nespomenúť môj pastoračný ročník v mestečku Loppiano v Taliansku, kde ma Boh úžasným spôsobom vychovával a menil moje srdce. A nakoniec každý brat, svojím hľadaním a nasledovaním nášho Otca.

15

„Milujem ťa, Pane, moja
sila; Pane, opora moja, úto-
čiste moje, osloboditeľ môj.“

(Ž 18, 2b - 3a)

Aký je tvoj najhorší zážitok v seminári?

Každý „zlý“ zážitok počas mojej formácie v seminári bol v danom momente

ten najhorší, veľmi som ho prežíval a myslel som si, že to je to najhoršie, čo sa mi mohlo stať. No stále som takéto chvíle riešil s Bohom. Teraz tieto ťažké chvíle vôbec nevnímam ako zlé, ale skôr ako niečo, cez čo sa budoval môj vzťah s Bohom a moja dôvera voči nemu.

Kde, okrem kaplnky, si trávil najviac svojho voľného času?

Trávil som ho v seminári, na asistenciách, ale i na vychádzkach. V značnej miere som ho prežíval so svojimi spolubratmi a bolo jedno kde. Pre mňa chvíle, ktoré som mohol s nimi stráviť, boli vždy obohacujúce, plné humorných zážitkov, no bol to aj čas, kedy sme sa navzájom mohli deliť s tým, čo prežívame. Najviac som tento čas trávil so spolubratmi z môjho ročníka, s ktorými som toho zažil naozaj veľa a rád na naše spoločné seminárne časy budem spomínať.

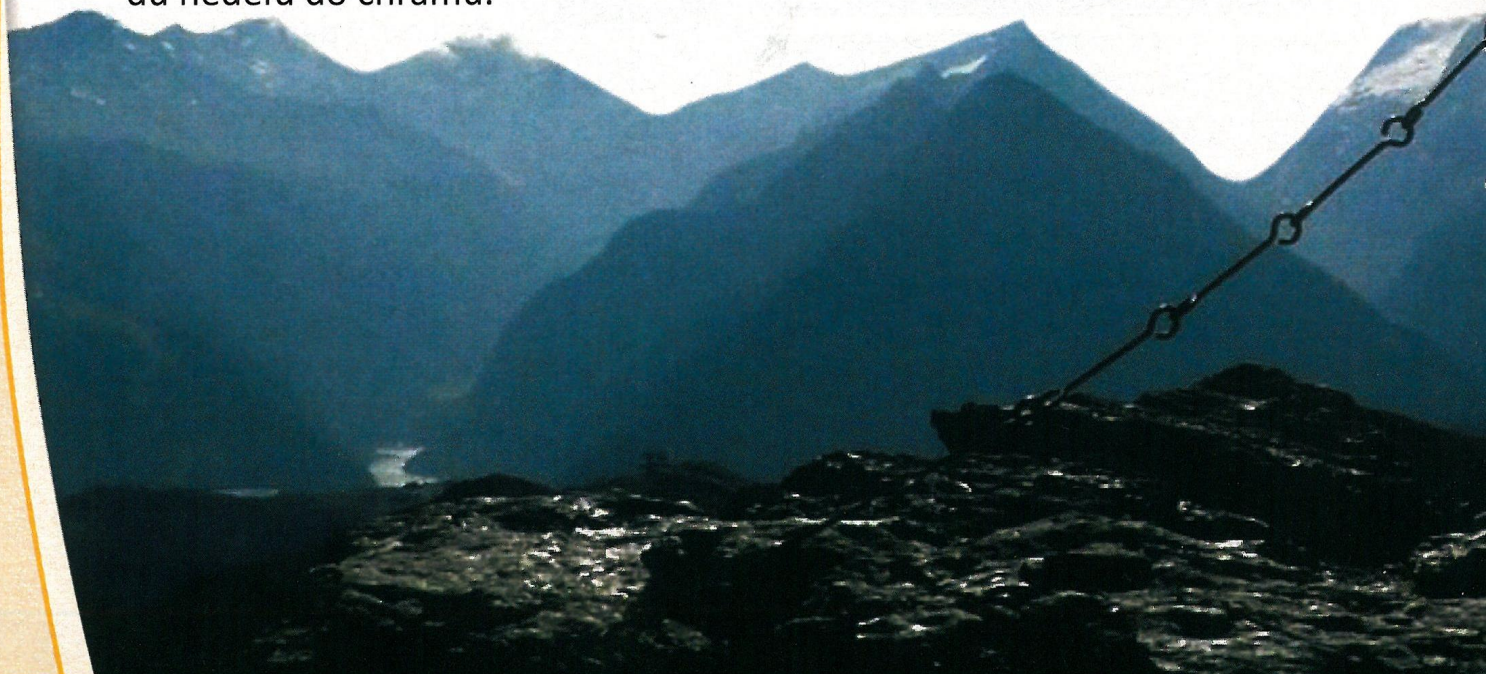
KRISTUS vs.

priemerný Slovák

16

Ked' som hľadal odpoveď na otázku, ako asi vyzerá priemerný Slovák, google mi dal odpoveď, že je to pravdepodobne 37-ročná žena, meria 171 cm a váži 73 kg. Mne, z môjho doterajšieho poznania, vychádza, že je to pravdepodobne pesimista, ktorý každý deň bojuje v práci, aby zarobil aspoň toľko, aby mohol konštatovať: „*Môžem byť rád, že mám v dnešnej dobe prácu.*“ A keď večer, utahaný po náročnom dni, príde domov, za takmer jedinou formu oddychu považuje prepínanie tlačidiel ovládača od televízie. Na veľa vecí si vie vytvoriť kritický názor a domnieva sa, že „*dobre už aj tak bolo*“. Možno, aj keď v tomto prípade, by som rád zvýraznil slovo možno, takýmto pesimistom je aj kresťan – katolík, ktorý katolíkom je už len na papieri, ale v srdci dávno zabudol, prečo chodieval každú nedeľu do chrámu.

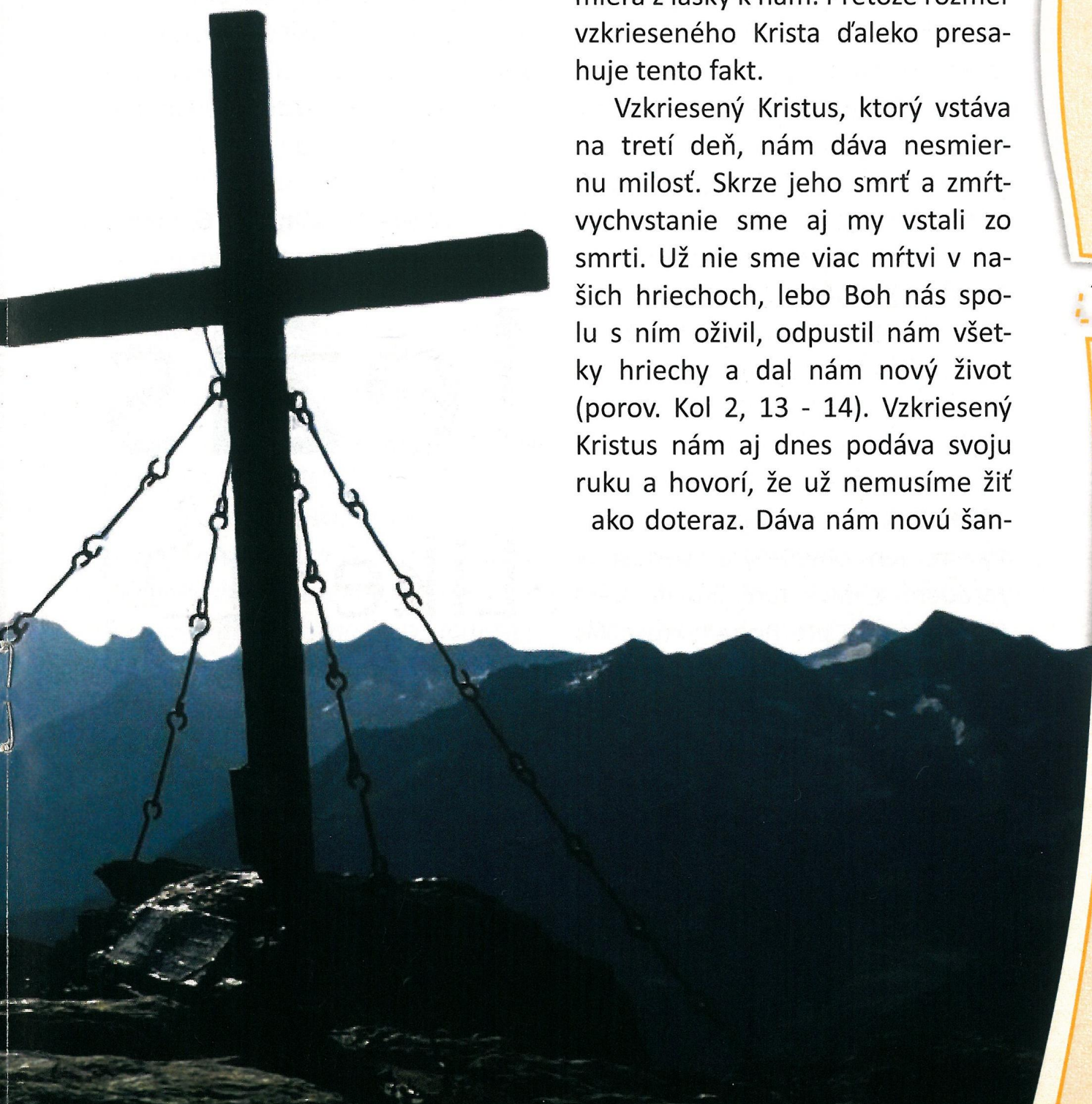
Napriek tomu aj takýto priemerný Slovák v tomto čase smeruje ku dňu Pánovho vzkriesenia – Paschy. Čo však deň Paschy a vzkriesený Kristus znamená pre súčasného človeka? Môže zmeniť doterajší život priemerného Slováka? Prináša mu obohatenie alebo len zdĺhavé liturgické obrady v chráme? Predtým, ako prideme k objektívnej odpovedi, bolo by dobré charakterizovať, kto vlastne je vzkriesený Kristus? Z hodín náboženstva dobre vieme, že je to Boží Syn, ktorý prišiel na zem, aby sa kvôli hriechom ľudu dal ukrižovať. My sme mu za to samozrejme vďační, hoci niektorí ani nevieme, prípadne si neuvedomujeme, prečo vlastne, keďže tieto udalosti sú už dvetisíc rokov starou históriou a nás sa už ako keby bytostne ani nedotýkali. Skúsme si však rozmeniť túto vetu na drobné.

Ježiš prišiel na zem a vzal na seba podobu sluhu (porov. Flp 2, 7). Žil dokonale poslušný život vo vzťahu k svojmu otcovi, k Bohu, aj keď to bolo niekedy nesmierne ťažké a doslova sa potil krvou (porov. Lk 22, 42 - 44). Šiel a nechal sa mučiť, oplúvať a ponižovať. Pri tom všetkom však nekričal dosť, nezdvihol ruku proti svojim mučiteľom. To všetko urobil kvôli nám,

lebo to sám chcel, neodporoval a neotvoril ústa (porov. Iz 54, 2). Nakoniec bol ukrižovaný. Zomrel vtedajšou najpotupnejšou smrťou, spolu s ďalšími dvoma kriminálnikmi a sám bol považovaný za jedného z nich. Naozaj úžasný čin, taký nesebecký, plný obetavosti. Avšak na tomto mieste sa to nekončí! Nie je možné hľadiť na Krista len ako na nejakého filantropa, ktorý zomiera z lásky k nám. Pretože rozmer vzkrieseného Krista ďaleko presahuje tento fakt.

Vzkriesený Kristus, ktorý vstáva na tretí deň, nám dáva nesmiernu milosť. Skrze jeho smrť a zmŕtvychvstanie sme aj my vstali zo smrti. Už nie sme viac mŕtvi v našich hriechoch, lebo Boh nás spolu s ním oživil, odpustil nám všetky hriechy a dal nám nový život (porov. Kol 2, 13 - 14). Vzkriesený Kristus nám aj dnes podáva svoju ruku a hovorí, že už nemusíme žiť ako doteraz. Dáva nám novú šan-

cu; šancu zmeniť svoj život, šancu vykročiť z hriechu a užívať si výsady Božieho dieťaťa. Už nie sme sluhami, ktorí sa boja ozvať sa k svojmu nebeskému Otcovi. Sme jeho synmi a dcérami, môžeme volať Boha „Ocko“, pretože skutočne je naším milujúcim Otcom (porov. Gal 4, 5 – 7).

Preto teraz je ten čas, kedy sa môžeme rozhodnúť. Boh nám hovorí, že sme jeho milovanými deťmi. Posiela to najcennejšie, svojho Syna, aby sme my všetci mali možnosť vstúpiť do neba, zažívať Božiu prítomnosť spojenú s bezpodmienečnou láskou a všadeprítomným pokojom. V jeho očiach sme všetci svätí. Skutočne poslal svojho Syna, aby zachránil každého človeka. Očistil nás, aby sme tak vstúpili do nového života (porov. Kol 1, 20 – 22).

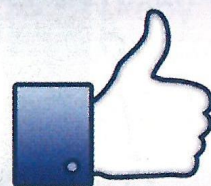
Neviem, milí čitatelia, patríte aj vy k súčasným priemerným Slovákom? Možno máte pocit, že aj vy ste len obyčajnými veriacimi, zaradení v dave ľudí. Ručím Vám však za to, že pre Boha nikto z Vás nie je len akýmsi číslom vo veľkom zástupe. V očiach Božích nikto nie je priemerným ani obyčajným, ale s láskou očakávaným a nesmierne dôležitým. Boh prichádza na zem, zomiera na kríži a vstáva z mŕtvych, aby nikto z nás neostával mŕtvym. Možno sa cítime nehodní a myslíme si, že tieto veci sú pre iných ľudí, od nás zbožnejších, ktorí si ich svo-

jou trpezlivosťou, láskavosťou a neviem, čím všetkým zaslúžia. Možno máme problém so svojimi hriechmi, ale Boh s nimi problém nemá, pretože on nechce smrť hriešnika. Kristus hovorí: „*Tak bude aj v nebi väčšia radosť nad jedným hriešnikom, ktorý robí pokánie, ako nad deväťdesiatimi deviatimi spravodlivými, ktorí pokánie nepotrebujú*“ (Lk 15 ,7). Nezabúdajme na to, že sme prijímaní, takí akí sme. Boh túži po každom z nás už teraz, v tejto chvíli. O tom je Veľká noc, o tom je Pascha - aj o každého osobnom prechode zo smrti do života.

Ľuboš Pavlišinovič, 6. ročník

Ježiš

Like

POSTRIŽENIE

začiatok ohlasovania

Ked' človek o niečo príde, obvykle pociťuje stratu. Strata však zákonite nemusí znamenať iba ochudobnenie, práve naopak môže byť príležitosťou, môže ponúknuť priestor pre niečo nové.

V piatom roku formácie a v štvrtom roku štúdia na našej teologickej fakulte sa, po dôkladnom zvážení a uznaní predstavenými, udeľuje kandidátovi na kňazstvo tzv. nižšie svätenie, t. j. ustanovenie za čteca, pivca a sviščenosca.

Z Božej milosti som bol aj ja uznaný za hodného prijať toto svätenie. Počas obradu mi otec arcibiskup a metropolita z mojej hlavy štyrikrát odstrihol vlasy do tvaru kríža. Napriek tomu, že som prišiel o vlasy, získal som oveľa viac.

„Sv. Simeon Solúnsky o strihaní vlasov hovorí: »odobratie vlasov z hlavy znamená zasvätenie, pretože vlasy, ktoré sú akoby kvetom celého tela sa strihajú a dávajú sa Bohu na znak zasvätenia sa službe Bohu.« Strihajú sa v tvare kríža, spomínajúc pri tom Najsvätejšiu Trojicu. Biskup ako keby pri tomto obrade vytínal z hlavy svätenca, z jeho života, všetko, čo narástlo samo, svojvoľne.“ (<http://www.tkkbs.sk/view.php?cislocianku=2003120421>)

Musím však povedať, že napriek svojmu zasväteniu, odovzdaniu sa Bohu, neustále bojujem s myšlienkou obrovskej straty; diabol sa aj mňa snaží oklamať, nahovára mi, že odhodlanie

povedať Bohu svoje áno a vydať sa cestou kňazstva, bolo nesprávne. A na prvý pohľad sa to dokonca môže javiť ako pravda. Ved' predsa stratil som každodenný kontakt s rodinou, priateľmi, svojou farnosťou, svojím domovom. Moji spolužiaci z gymnázia sú už bakalári a tohto roku budú promovani na magistratov, inžinierov, právnikov, a mne ešte zostávajú dva roky štúdia. Aj v seminári vidím mnoho spolubratov, ktorí sú talentovaní, šikovní a možno keby všetko svoje úsilie venovali niečomu inému, boli by z nich určite výnimoční umelci, inžinieri, lekári, právnici...

Centrum vedecko-technických informácií SR vytvorilo portál www.lepsieskoly.sk, ktorý má za úlohu napomôcť stredoškólakom pri výbere vysokej školy. Vychádzajúc zo štatistických údajov sociálnej poisťovne a iných zdrojov, vytvorilo toto centrum poradie najlepšie platených absolventov vysokých škôl v SR. Teologické fakulty boli na posledných miestach s najnižším príjmom, hoci mnohokrát sú práve kňazi najviac spájani s príživníctvom a s tým, akým bohatstvom oplývajú. (O prieskumoch, ktoré hovoria o dopyte jednotlivých povolanií v budúcnosti, už ani nehovoriac.)

Ako budúci kňazi ideme do sveta, v ktorom sa začína čoraz viac negatívne hovoriť o postavení Cirkvi v spoločnosti. Na našom „katolíckom“ Slovensku, kde sa okolo 76% hlási ku kresťanstvu

príde k urnám Referenda o rodine iba 21,41 % právoplatných voličov. Žijeme v dobe, kedy sa „tradičné hodnoty už nenosia.“ Každý pozerá iba na materiálne zabezpečenie pre seba a pre blízkých a o duchovné veci nejaví žiaden záujem.

Celé to vytvára dojem, že zasvätený život je veľká strata a omyl v rozhodnutí mladého človeka v 21. storočí. No je to naozaj tak?! Nenechajme sa oklamať spomínaným prvým dojmom. Boh, ktorý nie je mŕtvy, ale vzkriesený, tak ako v minulosti povolal apoštolov a vzbudzoval prorokov, i dnes povoláva mladých mužov a ženy, aby šírili jeho radostnú zvesť po celom svete

Služba čteca, pivca a sviščenosca je prvým krokom k uskutočneniu tejto celoživotnej misie ohlasovania radostnej zvesti zmŕtvychvstalého Krista. Čtec nielenže číta, ale proklamuje sväté slová prorokov a slová apoštolov na liturgiách. (Obrad postriženijsa kandidát

prijíma v strede cerkvi, a práve z tohto miesta proklamuje Božie slovo.) Proklamácia nie je len rečnícke, umelecké či zrozumiteľné prednesenie Božieho slova, ale je to omnoho viac. Je to svedectvo osobnej skúsenosti. Vyznávam Božie slovo, ktoré som vo svojom živote zažil a ktoré ma premieňa. Z tejto služby teda vyplýva pre mňa záväzok žiť Božie slovo, ktoré prednášam uprostred chrámu. Preto spolu so spolubratmi prosím, aby nám Boh dal silu a potrebné milosti na to, aby sme tak, ako keď budeme čítať listy apoštola Pavla a prorokov, sa sami stali apoštolmi a prorokmi v tomto svete. Synoda v Kartágu v roku 399 v tejto súvislosti hovorí: „Pozerať, aby to, čo spievaš ústami, si veril aj srdcom, a čo srdcom veríš, aby si ukázal skutkami“ (10. pravidlo).

Čím častejšie nad tým uvažujem, tým viac nadobúdam dojem, že naša doba je čoraz viac podobná dobe apoštola Pavla a dobe prvých kresťanov.

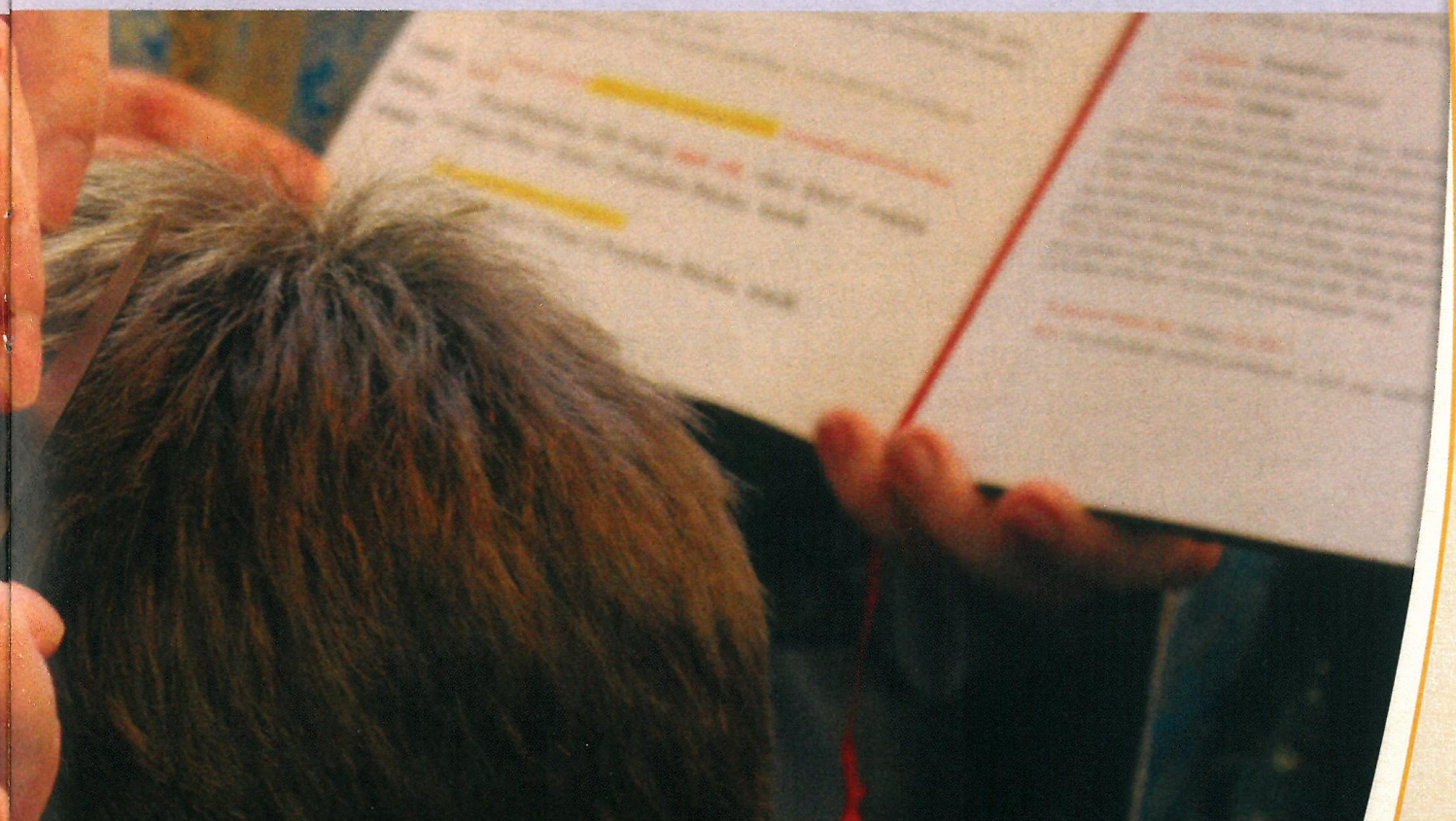
Skutočných kresťanov bolo do roku 313 po Kr. iba 10 % v celej Rímskej ríši. Sme v podobnej situácii ako apoštol Pavol. Mal na výber prestížnejšie „pracovné miesto“. Dokonca predtým, ako sa dal na ohlasovanie vzkrieseného Krista, bol majetným a váženým občanom Rímskej ríše. Na ceste do Damasku bol zhodený z koňa. Koňa si v tej dobe mohli dovoliť iba veľmi majetní židia a rímski vojači. Po prijatí Krista, keď ohlasoval jeho vzkriesenie, už Pavol chodil iba peši alebo na ťave, či oslovi, čo využívali len chudobní ľudia. Zmenil sa mu život. Iste, znova na prvý pohľad sa zdá, že prišiel o veľa, resp. o všetko. Získal ale vzkrieseného Krista, ktorého hlásal za každých okolností. Hoci bol považovaný za príživníka, bol kameňovaný, ocitol sa v putách a vo väzení, neustále smeroval ku Kristovi.

Byť kňazom nie je teda žiadna strata. Prečo však ľudia niekedy neprijímajú radostnú zvesť s radosťou? Prečo si

myslia, že vpustiť Boha - Lásku, Život a Nádej do svojho života je stratou, obmedzovaním sa nejakými pravidlami? Ba čo viac, história a aj dnešok nám hovorí o prenasledovaní kresťanov, šíriteľov tejto radostnej správy. Prečo človek opäť robí chybu Adama a Evy, kedy sa necháva oklamať diablom tým, že ho navádza na falošnú radosť a šťastie? Zostáva to pre mňa zvláštnym tajomstvom ľudského srdca.

Kňazské povolanie je o prinášaní Kristovho svetla do ľudských srdc. Čteci nosia sviecu v chráme ako symbol toho, že máme prinášať pravdu všade tam, kde vládne klamstvo, tma hriechu, strach, bolesť a nešťastie. Spolu so svojimi spolubratmi vás všetkých preto prosím o modlitby za naše povolanie, aby sme mali dar živej viery a aj v neľahkých časoch boli odvážnymi prorokmi a apoštolmi živého Krista slovom aj svojím životom.

Vladimír Noga, 4. ročník

TAJOMSTVO PASCHY

Veľká noc je bezpochyby najväčším sviatkom celej Katolíckej cirkvi. Jej slávením si pripomínáme a sprítomňujeme Krista, ktorý nás svojou smrťou a zmŕtvychvstaním previedol zo smrti do života. Je to vrchol Božieho zjavenia, ale nielen to. Mystérium Veľkej noci je nadčasovou udalosťou na prelome letopočtov. Rozpráva o nej nielen Nový zákon, ale aj celý Starý zákon, lebo obidva zákony zjednocuje osoba Ježiša Krista.

Veľmi dobre poznáme príbeh Izraelitov v egyptskom otroctve. Ich rozpoloženie nebolo vôbec jednoduché. Po niekoľkých rokoch pokoja vidíme, že faraón stupňuje útlak a vydáva hrozný rozkaz: „*Každého chlapca, čo sa narodí Hebrejom, hod'te do Nílu...*“ (Ex 1, 22b). Môžeme tu vidieť ostrý kontrast sebeckej a egoistickej moci faraóna a formujúceho sa živého spoločenstva založeného na slobode a rovnosti u Izraelitov.

Je to predobraz situácie človeka – kresťana. Život človeka je v mnohom podobný úbohému postaveniu Izraelitov v Egypte; blúdi v začarovanom kruhu existenciálnej smrti, z ktorého sa vlastnými silami nedokáže vyslobodiť. Potrebuje vysloboditeľa. Takéto vnútorné rozpoloženie človeka psychológia nazýva hraničnou situáciou, ktorá však môže za istých okolností byť i okamihom zásadnej pozitívnej zmeny.

„Ale odvtedy sa už
nezjavil taký prorok,
ako bol Mojžiš.“

Zásadná zmena v situácii Izraela bola podnietená Božou aktivitou. Boh vstupuje do života Izraela a vyvolí si Mojžiša. On komunikuje Božiu zvesť ľudu, stáva sa prostredníkom medzi JHVH

a Izraelitmi a vyvádza ľud z egyptského zajatia.

Boh je všemohúci. Veľmi dobre poznal a videl utrpenie Izraelitov v Egypte. Oznamuje Mojžišovi, že zasiahne svojou rukou a vyvedie Izrael. Hovorí: „...*preto som zostúpil*“ (Ex 3, 8). V tomto možno badať veľkú paralelu s príchodom Ježiša Krista na našu zem. Jeho príchod je označovaný ako *navštívenie Boha*. Zachariáš túto pravdu vyslovuje v chválospeve, keď ho naplnil Svätý Duch pri Jánovom krste: „*Nech je zvelebený Pán, Boh Izraela, lebo navštívil a vykúpil svoj ľud*“ (Lk 1, 68).

Emeritný pápež Benedikt XVI. vo svojej knihe Ježiš Nazaretský označuje Ježiša Krista ako nového Mojžiša. V závere knihy Deuteronomium sa hovorí: „*Ale odvtedy sa už nezjavil taký prorok, ako bol Mojžiš, s ktorým by sa Pán stýkal z tváre do tváre*“ (Dt 34, 10). Z toho, čo tu svätopisec

uvádza, cítiť akýsi smútok z nenaplnenia tohto prísľubu. My už vieme, že tu nejde o prísľub proroka ako takého, ale ide o prísľub nového Mojžiša, ktorým sa stane Mesiáš.

Pascha znamená prechod – Jahve prechádzal Egyptom a usmrcoval prvorođených, ale pri izraelských domoch len prešiel. Neskoršie Pascha značí nielen prechod, ale aj veľkonočného baránka a samotnú veľkonočnú slávnosť. Krv jednorokého, bezchybného baránka, ktorou Izraeliti natreli veraje dverí na svojich príbytkoch, sa pre nich stala znakom záchrany.

Benedikt XVI., vtedy ešte kardinál Jozef Ratzinger, hovorí vo svojej knihe *Cesta veľkonočným tajomstvom*, že noc Egypta je tiež obrazom síl smrti, ktoré môžu zničiť celé stvorenie. Preto sa Veľká noc slávila a slávi v rodine, ktorá je obranným valom života, miestom pokoja. Takisto ju slávil aj Ježiš Kristus so svojou rodinou – apoštolmi. Ale Ježišovou rodinou a domom sme aj my – Cirkev. Cirkev je novým Jeruzalemom; miestom, kde viera je obranným múrom proti hrozbám zlého a jeho síl smrti. Tieto

múry Cirkvi sú posilnené Ježišovou krvou – bezhraničnou láskou. Ona ponúka *shalom*, miesto pokoja, v ktorom môžeme žiť v spoločenstve.

V knihe Exodus čítame, že Boh nariaďuje Izraelitom, aby si natreli veraje dverí krvou baránka. V Starom zákone poznáme aj inú situáciu, kde je „*preliata krv baránka*“. Ide o obeť Izáka, kedy Abrahám z poslušnosti voči Bohu ide obetovať svojho jediného syna, ktorý je nositeľom Božieho prísľúbenia o potomstve. V poslednej chvíli ho Boží anjel zastaví a Boh nedovolí vykonať túto obeť. Boh dáva jahňa – samčeka – Boh si vyberá zástupnú obeť sám. Obetujeme Bohu z toho, čo nám dáva jeho dobrota. Ľudstvo očakávalo „*pravého*“ baránka, prichádzajúceho od Boha, ktorý nebude náhradou, ale skutočným zástupcom. Preto kresťanská teológia uznáva, počnúc Jánom Krstiteľom, v Kristovi pravého „*Baránka*“, živého aj po obetovaní.

V paschálnom hymne sa spieva, že *bol zabitý opravdivý Baránok*. No Pascha nie je len časom, kedy bol obetovaný *Baránok*, ale hlavne sviatok slávneho zmŕtvychvstania. A preto Pascha vymaňuje ľudí z neprávostí sveta a z otroctva hriechu a vracia im Božiu milosť.

Neskoršie Pascha značí nielen prechod, ale aj veľkonočného baránka a samotnú veľkonočnú slávnosť. Krv jednorokého, bezchybného baránka, ktorou Izraeliti natreli veraje dverí na svojich príbytkoch, sa pre nich stala znakom záchrany.

Veľmi výstižne hovorí o veľkonočnom baránkovi Benedikt XVI. Zvýrazňuje očividné prepojenie udalosti smrti a zmŕtvychvstania Ježiša Krista s udalosťou Exodu. Ježiš sa zjavil ako pravý veľkonočný baránok, lebo bol zabitý počas sviatkov Paschy, a to odkazuje na východ Izraelitov z otroctva. V tomto môžeme vidieť silné posolstvo aj pre nás. I my, kresťania, zažívame vlastnú existenciálnu smrť, ktorá pramení z hriechu. Ale Boh

Ale Boh vo svojej láske poslal Ježiša, aby svojím víťazstvom nad smrťou nás definitívne vyviedol z otroctva hriechu.

vo svojej láske poslal Ježiša, aby svojím víťazstvom nad smrťou nás definitívne vyviedol z otroctva hriechu.

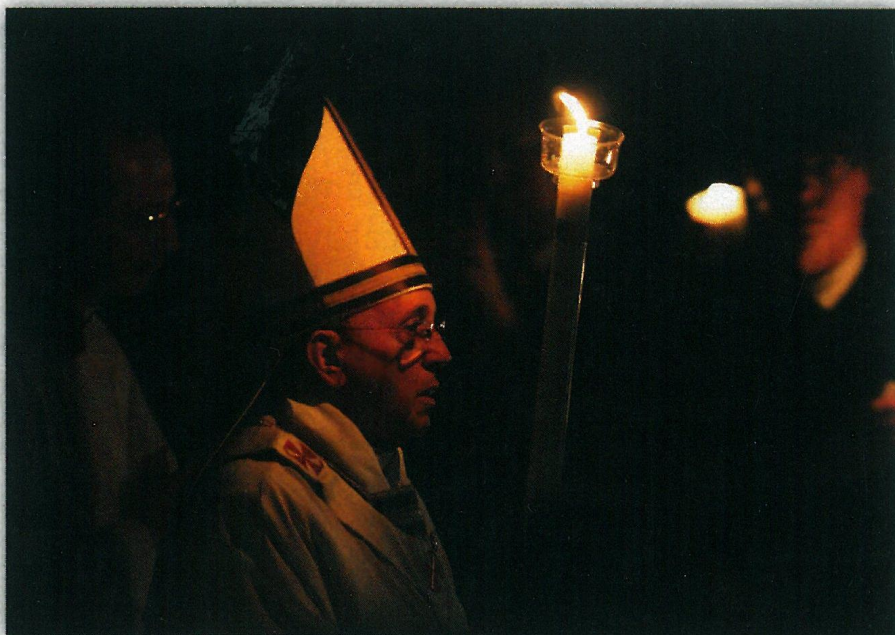
Veľká noc je naozaj najväčším sviatkom kresťanstva, ale i židovstva. Pri slávnostnej večeri na Paschu (paschálny seder) sa v židovských rodinách najmladšie dieťa pýta otázku: „Čo zvlášt-

ne a odlišné je tejto noci od všetkých iných nocí, že zostávame hore a že sme sa postili?“ Otec rodiny na to odpovedá: „Toto nám urobil Pán, Jahve, keď sme boli otrokmi v Egypte, že nás vyviedol z Egypta.“ Tak sa postupne odкрýva príbeh o veľkých veciach, ktoré Boh robil so svojím ľudom od Egypta po darovanie Tóry.

Ja sa pýtam: „Čím zvláštnym a odlišným je veľkonočný čas v kresťanstve?“ Mnohokrát sa zameriavame na tie vonkajšie znaky. Ale tu ide hlavne o rozmer duchovný. Ide o to, že Boh zo svojej lásky poslal na zem svojho syna Ježiša Krista, ktorý ako veľkonočný baránok preliat svoju krv za naše hriechy, aby sme už viac neboli otrokmi hriechu. Preto ohlasujme osobné svedectvo a skúsenosť so zmŕtvychvstálým Kristom: „Toto mi urobil Pán, keď som bol otrokom hriechu, že obetoval svoj život a vyviedol ma zo smrti do života.“

**Dominik Petrík,
4. ročník**

*Autorka ikony:
Angelika Nedoroščíková - Birošová
(Ikonostas Prešov-
-Sekčov)*

NEDEĽA BOŽIEHO milosrdenstva

Sviatok Božieho milosrdenstva, ktorý predstavuje najdôležitejšiu formu úcty k Božiemu milosrdenstvu, vznikol na základe vnútornej túžby nášho Pána, Ježiša Krista, zachrániť všetkých ľudí. Ježiš túto svoju túžbu prvýkrát vyjaval v roku 1931 sv. Faustíne Kowalskej v Plocku súčasne s dnes už veľmi známym obrazom. Jeho slová zneli: „*Túžim, aby bol ustanovený sviatok milosrdenstva. Chcem, aby obraz, ktorý namaľuješ štetcom, bol slávnostne posvätený na prvú nedeľu po Veľkej noci. Táto nedeľa nech je sviatkom milosrdenstva*“ (Den. 49). Ježiš svoju žiadosť, aby uctievanie Božieho milosrdenstva bolo slávnostným slávením tohto sviatku a vzdávaním úcty obrazu, ktorý je namaľovaný, vyslovil viackrát (porov. Den. 742).

Pre nás, veriacich, je veľmi dôležité, aby sme si uvedomili, že Ježiš má súcit a pochopenie s každým jedným z nás. On pozná naše srdcia, všetky naše myšlienky a túžby a vie aj o našich bolestiach i trápeniach. „*Vskutku on niesol naše choroby a našimi bôľmi sa on obťažil.*“ (Iz 53, 4)

Práve počas uplynulého veľkého pôstu sme si mohli naplno uvedomiť stav svojho duchovného života; svoje nedostatky, zlyhania, slabosti, jednoducho celú svoju ľudskú biedu – hriešnosť. A práve naša hriešnosť je hlavným dôvodom toho, že Kristus nám zjavuje svoju lásku a milosrdenstvo. „*Veď Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby ne zahynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život. Lebo Boh neposlal Syna na svet, aby svet odsúdil, ale aby sa skrze neho svet spasil. Kto v neho verí, nie je súdený. Ale kto neverí, už je odsúdený, pretože neuveril v meno Jednorodeného Božieho Syna.*“ (Jn 3, 16 - 18)

Avšak na to, aby sme mohli obísť Božiu dobrotu, lásku, milosrdenstvo a napokon aj večný život, musíme uveriť v Božieho syna, v ktorom má Otec zaľúbenie. Pretože, ako hovorí sám Kristus: „*Ja som cesta, pravda a život. Nik nepríde k Otcovi, iba cezo mňa.*“ (Jn 14, 6)

„*Veď Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby ne zahynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život. Lebo Boh neposlal Syna na svet, aby svet odsúdil, ale aby sa skrze neho svet spasil. Kto v neho verí, nie je súdený. Ale kto neverí, už je odsúdený, pretože neuveril v meno Jednorodeného Božieho Syna.*“

(Jn 3, 16 - 18)

Boh nám skrze smrť, zmŕtvychvstanie a nekonečné milosrdenstvo svojho Syna ponúka svoju milosť nezištné a je len na nás, či tento dar prijmem alebo nie. Akým spôsobom môžeme konkrétne zažiť zázrak Božieho milosrdenstva vo svojom živote? V tomto ohľade nám Kristus prostredníctvom svätej Cirkvi ponúka dva hlavné pramene Božieho milosrdenstva. Prvým zdrojom milosrdenstva je sviatosť zmierenia. *„Tam, v tribunáli milosrdenstva sa dejú najväčšie zázraky. Stačí pristúpiť s vierou k nohám môjho zástupcu (kňaza) a povedať mu o svojej úbohosti a zázrak Božieho milosrdenstva sa prejaví v celej plnosti,“* hovorí Ježiš. A ďalej dodáva: *„Aj keby duša bola ako rozkladajúca sa mŕtvola, a aj keby z ľudského pohľadu pre ňu nebolo vzkriesenia a všetko už bolo stratené, nie je tak u Boha. Zázrak Božieho milosrdenstva vzkriesi takú dušu v celej plnosti“* (Den. 1448). Myslime na to, že vždy, keď pristupujeme k sviatosti zmierenia, v spovednici na nás čaká sám Ježiš, ktorý sa kňazom iba zastiera. Vyznávajme teda zakaždým svoje hriechy s dôverou a úprimnosťou, aby Ježiš mohol naplniť našu dušu svojím svetlom.

Druhým dôležitým prameňom je sviatosť Eucharistie, ktorá pramení v hlboknej a vrúcnej túžbe Boha bytostne sa zjednocovať s ľudskými dušami. Aký je náš postoj k živému Kristovi v tejto sviatosti? Možno práve ľahostajný prístup k Eucharistii je niekedy príčinou našej znechutenosti, našich chorôb a iných problémov. Aby Kristus mohol pôsobiť v našich srdciach a našom živote, potrebuje našu vieru a dôveru. *„Ó, aká mi je milá živá viera“* (Den. 1420). Taktiež zdôrazňuje, že práve dôvera je jedinou nádobou, ktorou možno načierať milosti z jeho milosrdenstva. V týchto dvoch sviatostiach sa nám Kristus túži darovať celý, so všetkými milosťami potrebnými pre náš pozemský i večný život. Jeho srdce žízni po našom. On túži po zjednotení s našimi dušami už tu na Zemi. Preto nezabúdajme žiadať veľa, lebo jeho túžbou je dávať veľa, a to veľmi veľa (porov. Den. 1578).

Aká však bude tvoja odpoveď na jeho lásku?

O význame tohto sviatku nemôžeme vôbec pochybovať, ba dokonca máme byť nesmierne vdáční za tento dar Božej lásky. Sviatok Božieho milosrdenstva nie je len dňom zvláštneho zvelebovania Boha v tajomstve milosrdenstva, ale je predovšetkým časom milosti pre všetkých ľudí. Je to sviatok pre nás - všetkých hriešnikov, aby sme v pokore uznali svoju hriešnosť a nemohúcnosť a prijali hojné milosti od Boha, ktorý tak veľmi túži priviesť všet-

„Aj keby duša bola ako rozkladajúca sa mŕtvola, a aj keby z ľudského pohľadu pre ňu nebolo vzkriesenia a všetko už bolo stratené, nie je tak u Boha. Zázrak Božieho milosrdenstva vzkriesi takú dušu v celej plnosti“ (Den. 1448)

kých k sebe. Ježiš svoje zľutovanie voči nám vyjadruje aj neobyčajným prisľúbením, ktoré je spojené s týmto sviatkom. „**V ten deň je otvorené vnútro môjho milosrdenstva. Vylievam celé more milostí na duše, ktoré sa približia k prameňu môjho milosrdenstva. Duša, ktorá pristúpi k sv. spovedi a sv. prijímaniu, dosiahne úplné odpustenie vín a trestov. Nech sa nebojí priblížiť ku mne žiadna duša, hoci by jej hriechy boli ako šarlát**“ (Den. 699). Hľa, aká je veľká láska nášho Boha!

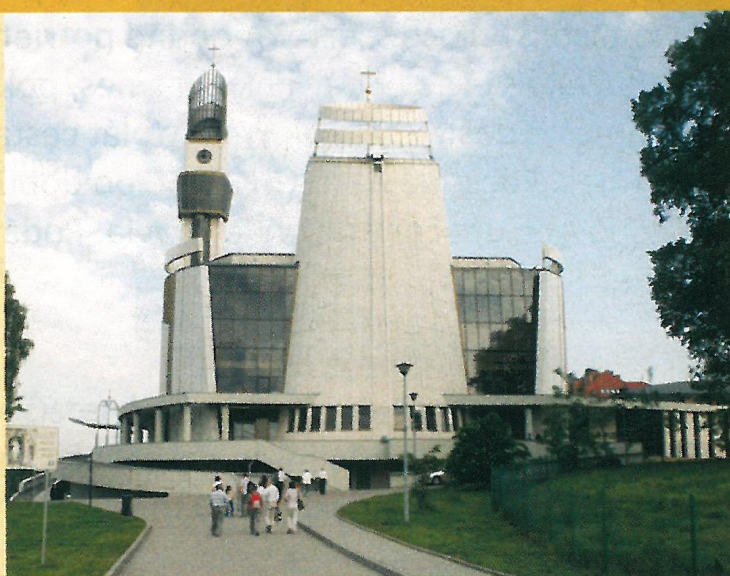
Kristus tiež odporúča uctievať hodinu jeho smrti (15:00 hod.). Je to znova čas veľkého Božieho milosrdenstva, ktorý korunuje prisľúbením: „**V tejto hodine nič neodmietnem duši, ktorá ma prosí pre moje umučenie**“ (Den. 1320).

Kňaz Róžycky uvádza tri podmienky potrebné na vypočutie modlitieb, ktoré v tejto hodine prednášame: 1. v modlitbe sa máme obrátiť na Ježiša, 2. má to byť o tretej hodine popoludní a 3. máme sa odvolávať na hodnotu a zásluhu Pánovho umučenia. Zároveň je veľmi užitočné modliť sa aj korunku k Božiemu milosrdenstvu, lebo aj na to sa vzťahuje Kristovo prisľúbenie. „**Ňou vyprosíš všetko, ak to, o čo prosíš, bude v zhode s mojou vôľou**“ (Den. 1731).

Milovaní, na záver Vás chcem vyzvať k pevnej dôvere v Božie milosrdenstvo slovami sv. Jána Pavla II., ktorý hovorí, že tí, ktorí úprimne hovoria „**Ježiš, dôverujem Ti**“, nájdu potešenie vo všetkých svojich úzkostiach a obavách. Budte odvážnymi apoštolmi Božieho milosrdenstva pod Máriiným materinským a láskavým vedením!

Martin Tokár, 2. ročník

Srdečne Vás pozývame na 6. Metropolitnú púť Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku do Sanktuária Božieho milosrdenstva v Krakove, ktorá sa uskutoční 16.05.2015.

RECEPTÁR

Burek sa Sirom a iné...

Burek je Chorvátsko – Srbský slaný koláč s mäsom, syrom, alebo zeleninou z lístkového cesta. V tomto prípade to bude syrový koláč. Existuje obrovské množstvo variácií tejto slanej pochúťky rozšírenej po celom Balkáne, ktorá sa servíruje nielen na Paschu.

Ingrediencie:

450g feta syr, alebo iný syr balkánskeho typu
225g krémový syr (je to to isté ako napr. naša bánovecká nátierka)
2 vajcia
4 lyžice nasekaný petržlen
2 lyžice nasekaný kôpor
1 balenie (cca 450g) lístkové cesto
½ pohára rozpustené maslo
½ pohára kvalitný olivový olej

Postup:

Vo veľkej miske zmiešame fetu a krémový syr, pridáme bylinky a poriadne vymiešame do hladkej hmoty. Lístkové cesto rozdelíme na dve časti, prípadne, keby sa nám zdalo, že cesto je príliš tenké, môžeme radšej použiť dve cestá, pričom jedno rozvaľkané dáme na vymastený plech. Cesto poriadne potrieme zmiešaným olejom s maslom, navrstvíme syrovo bylinkovú zmes, pokvapkáme to maslom, tak aby nám ho ešte dosť ostalo na vrchný plát cesta, ktorým prikryjeme našu syrovú zmes. Pečieme na 180 - 250°C po dobu 20 – 30 minút, alebo pokým nie je povrch upečený do zlato hneda. Podávame teplé, alebo pri izbovej teplote.

Grilované citrónové kurča

Takto upečené kuriatko je skvelé aj na letné mesiace pre svoju ľahkosť a osviežujúcu chuť citrónov a najlepšie a správne sa pripravuje na grile na otvorenom ohni, kde sa potiera zmesou oleja a citrónu.

Ingrediencie:

Kurča (naporcované) – približne 2 kg
 2 lyžičky soľ
 1 lyžička čierne korenie
 2 lyžičky oregano (najlepšie grécka odroda)
 Šťava z dvoch citrónov
 2/3 pohára olivový olej
 2 – 3 citróny pokrúpané na mesiačky

Postup:

Vymiešame (najlepšie ručným mixérom, alebo statočnejší aj ručne) citrónovú šťavu a olivový olej tak, aby sme dostali hustú a krémovú konzistenciu. Potrieme mäso touto hustou zmesou. Zmiešame v miske soľ, čierne korenie a oregano a posypeme zmesou korenia potreté mäso. Mäso pečieme buď na grile, alebo vo vyhriatej rúre a každých 10 – 15 minút ho potierame olejovo citrónovou zmesou.

Odporúčaná príloha: Pečené zemiaky s oreganom, cesnakom a citrónom

Ingrediencie:

5 – 6 zemiakov ošúpané a pokrúpané na kúsky
 ½ pohára olivový olej
 1 lyžička oregano
 2 strúčiky cesnak (podľa chuti)
 2 citróny
 ½ pohára kurací vývar (príp. bujón)
 soľ
 čerstvo drvené čierne korenie

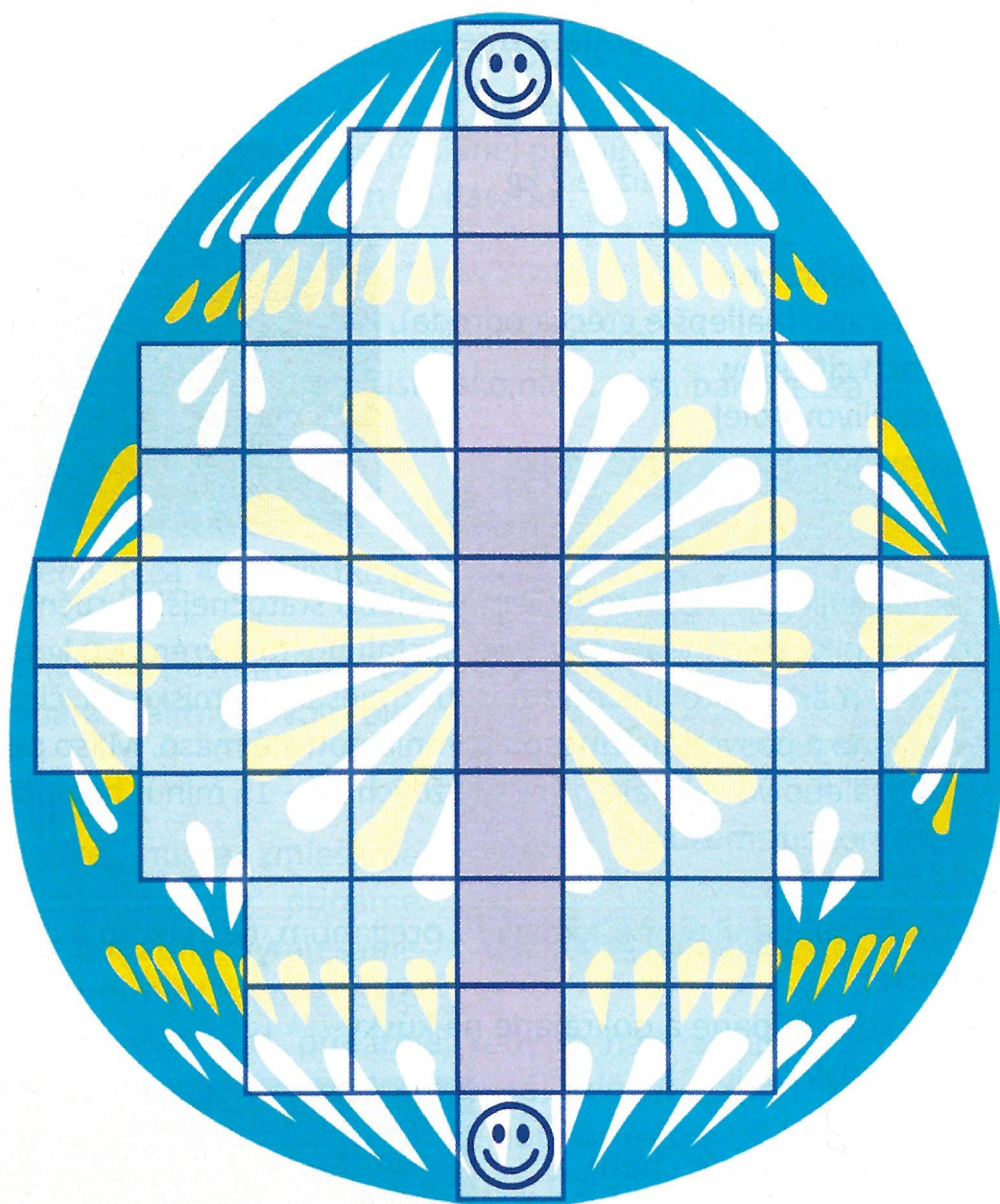

Postup:

Do misky dáme pokrúpané a očistené zemiaky, zmiešame ich so všetkými pripravenými ingredienciami, dobre ich premiešame a dáme na plech piecť do vyhriatej rúry. Môžeme ich sem tam opatrne premiešať.

Spracoval: Ján Jakubov

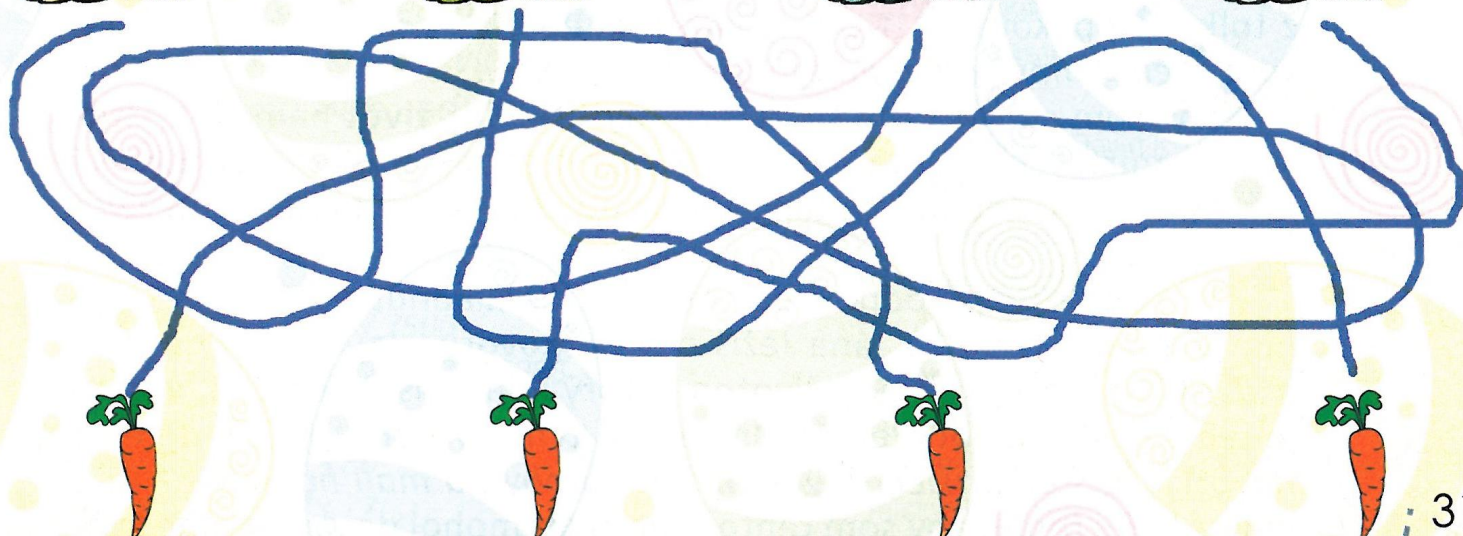
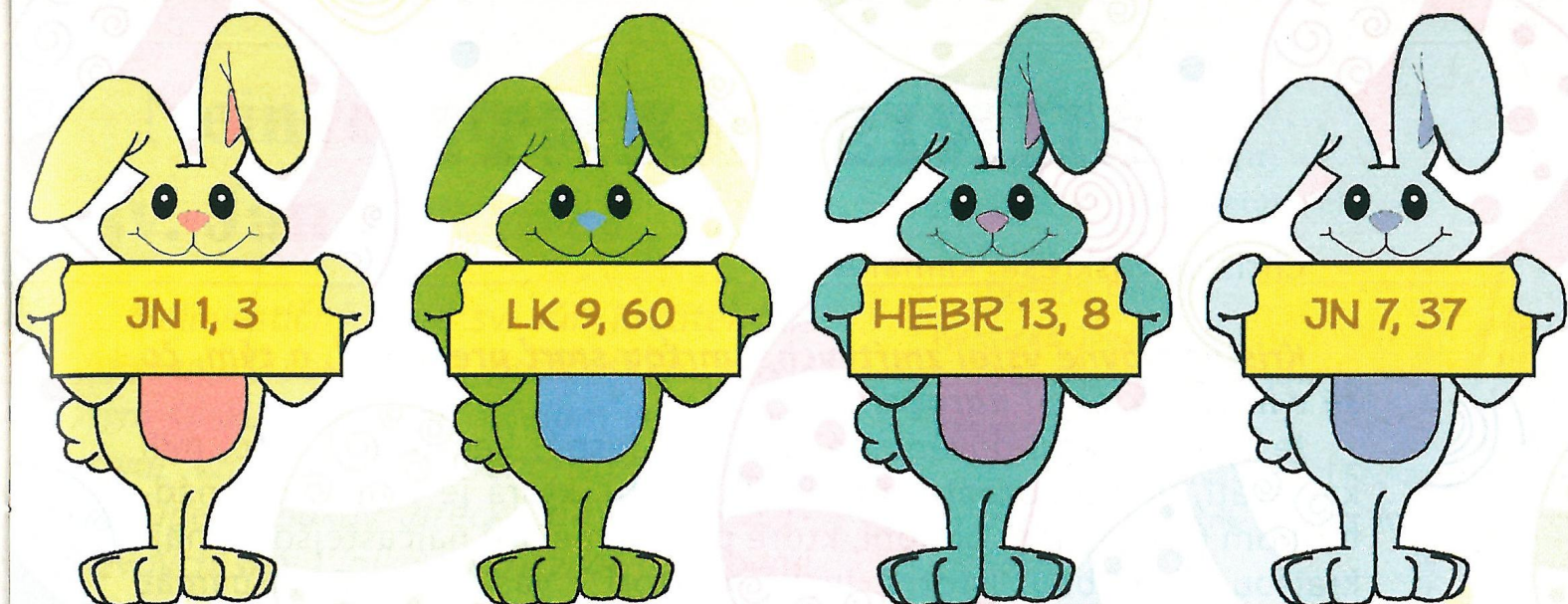
ZÁBAVNÍK PATA A MAŤA

30

1. JEDEN Z NOEMOVÝCH SYNOV
2. CHLIEB Z NEBA
3. OTEC VIERY
4. OLTÁR VO VÝCHODNOM OBRADĚ
5. JEDNOU Z ÚLOH CIRKVI JE UDEĽOVAŤ
6. MARIÁNSKE PÚTNICKÉ MIESTO
7. TEN, KTO JE POKRSTENÝ
8. DEDIČNÝ
9. SVIATOK NEKYASENÝCH CHLEBOV

SPRÁVNE ODPOVEDE NÁM POSIELAJTE NA NAŠU EMAILOVU ADRESU PRAMENGKS@GMAIL.COM. ZO SPRÁVNÝCH ODPOVEDÍ BUDE VYŽREBOVANÝ JEDEN VÝHERCA, KTORÝ ZÍSKA ZAUJÍMAVÉ PREKVAPENIE.

V POSLEDNÝ, VEĽKÝ DEŇ SVIATKOV JEŽIŠ A ZVOLAL...

VŠETKO POVSTALO SKRZE NEHO A BEZ NEHO NEPOVSTALO NIČ TOHO, ČO POVSTALO.

... "NECHAJ, NECH SI MŔTVI POCHOVÁVAJÚ . TY CHOĎ..."

JEŽIŠ JE TEN ISTÝ VČERA, DNES A NAVEKY.

MINIŠTRANTI

Christos voskrese, kamaráti!

Kristus slávne vstal zmŕtvych, smrťou smrť premohol, a tým, čo sú v hroboch, život daroval.

Je vám to akosi povedomé? Ale veď jasné! Veď to je... Áno, milí kamaráti, určite poznáte túto krásnu vetu, ktorá je v terajšom nádhernom paschálnom období, ktoré prežívame, asi najčastejšou a najkrajšou modlitbou. Istotne ju už niektorí z vás vedia aj naspamäť z toľkého opakovania. No prichádza mi na um sa vás opýtať: „už ste sa niekedy zamýšľali aj nad jej slovami?“ No.....

Keby som sa vás teda spýtal, čo myslíte, aký **život** nám to Kristus svojím zmŕtvychvstaním daroval? A vlastne, potrebujeme my nejaký iný, nový život, keď máme ten svoj vlastný? A keď už takto, čo za život to vlastne je?

Ak chceme nájsť odpovede, musíme nahliadnuť do Svätého písma. V evanjeliu podľa Jána Ježiš o sebe hovorí: „***Ja som* vzkriesenie a život.**“ No toto, veď tým životom, ktorý nám Kristus darúva, veď to je jeho vlastný život, veď to On sám je tým životom. No a inde ešte hovorí: „***Ja som* prišiel, aby mali život a aby ho mali hojnejšie.**“ Čiže jedine kvôli tomu, aby som tento Jeho život mohol dostať, jedine kvôli tomu prišiel náš Priateľ na túto zem? To kvôli nám sa toľko unúval? To kvôli nám musel toto všetko prežiť a toľko pretrpieť? Áno, kamarát môj, avšak predovšetkým kvôli TEBE toto všetko chcel urobiť! Ježiš tu hovorí: „***aby ho mali hojnejšie***“. Ježiš, náš Priateľ, chcel, aby si tento život, čiže jeho samého mal v hojnosti – dostatok – toľko, koľko budeš chcieť! No nie je to ten najlepší Priateľ?! Veď on ti ponúka svoj život ako nový, len a len pre teba!

A povedzme si pravdu, kamaráti, nie je náš „starý“ život niekedy na zahodenie? Koľko sme toho zbabrali, pokazili, koľkokrát sme zhrešili, koľkému zlu sme sa naučili? Nechcel by si to zmeniť, nechcel by si začať odznova, nechcel by si teda nový život, život tvojho Priateľa, ktorý ťa má až tak veľmi rád? Tak táto výzva prijať ponúknutý „nový Kristov život“ smeruje dnes, v tomto paschálnom období, len a len tebe. Tak čo, prijmeš túto výzvu?

Janko Fedorišin, 6. ročník

Neinvestičný fond sv. Ján Krstiteľ, n. f.

Neinvestičný fond sv. Ján Krstiteľ bol zriadený v roku 2001 prešovským sídelným biskupom. Jeho účelom je podporovať vzdelávanie seminaristov, kňazov, biskupov, žiakov gréckokatolíckych cirkevných škôl i laikov a rozvíjať duchovné a kultúrne hodnoty Gréckokatolíckej cirkvi a tiež chrániť ľudské zdravie.

Nech dobrý Boh odmení požehnaním každého, kto prispeje na dobrý účel akýmkoľvek finančným darom.

Číslo účtu: 4008089095 / 7500

IBAN: SK18 7500 0000 0040 0808 9095

Adresa: sv. Ján Krstiteľ, n. f.

tel.: +421 051/75 673 80

fax: +421 051/75 673 77

e-mail: urvinitka@unipo.sk

IČO: 36167126

DIČ: 2021617664

SWIFT kód: CEKOSKBX

Správca fondu: Mgr. Jozef Urvinítka,
Sládkovičova 23, 080 01 Prešov

Navštívte naše web - stránky:
www.unipo.sk/pracoviska/gks
www.gojdic.sk

Z celého srdca ďakujeme všetkým dobrodincom, ktorí darovali svoje prostriedky alebo poukázali 2% z dane pre Neinvestičný fond sv. Ján Krstiteľ. Nech Pán vo svojej štedrosti požehná vás i vašich blízkych za dobré dielo, ktoré ste týmto pre jeho Cirkev vykonali. Pán Boh zaplatí!

Redakcia

ZODPOVEDNÝ ZA VYDANIE:

ThDr. Miroslav Dancák, PhD.

ŠÉFREDAKTOR:

Dominik Petrik

GRAFICKÁ ÚPRAVA:

Pavol Dancák, Jozef Petricho

REDAKTORI:

Miroslav Hamarčák, Pavol Fečkanin,
Ján Jakubov, Patrik Sahajda, Martin
Tokár

JAZYKOVÁ KOREKTÚRA:

Mgr. Zuzana Belasová

FOTO:

Jozef Košč, Dávid Rybovič

ADRESA REDAKCIE:

Sládkovičova 23, 080 01 Prešov
www.gojdic.sk, www.unipo.sk/pracoviska/gks

REDAKCIA SI VYHRADZUJE PRÁVO NA ÚPRAVU
ČLÁNKOV.

Vydané: apríl 2015, ročník XXI., akademický rok 2014/2015

Reklamy

LEKÁREŇ
sv. Kozmu a Damiána

HLAVNÁ 1, PREŠOV
oproti Hotelu Dukla
v budove arcibiskupského
úradu

051 / 756 26 27
lekaren@grkatpo.sk

OTVÁRACIE HODINY
Pondelok – Piatok
8.00 – 18.00 hod.

Nech sa všetko medzi vami deje v láske.
1. Kor 16, 14

KORAB.sk
aby boli jedno

Nové priateľstvá
Kresťanský obsah
Podpora a pomoc

nástenka skupiny fórum články linky udalosti

Postřiženi bratov štvrtákov 24. 3. 2015